

ФИЛАТЕЛИСТА

Оријан *Савеза филателиста Србије*

БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ (Пошт. фак 702)

Уређује Редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Сениша Остојић, Јован Јојкић, Мирко Вернер — Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира број 25 — Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на пошт. фак. бр. 702, Београд, а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119. — Канцеларија Савеза, Маршала Тита број 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“

све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу: Александар Ј. Петровић, Београд — Војводе Драгомира 25.

За наредни број листа, рукописе треба послати најдаље до 25 јануара

САДРЖАЈ:

	Strana
1) Poziv na III. redovnu godišnju skupštinu SFS	33
2) J. T. J.: 2 februar 1804	34
3) Dragan Novak: Falsifikati srpskih maraka 1911, 1914 i 1915	36
4) Al. J. Petrović: Uputi u filateliju — Poništavanje maraka	40
5) Al. Tarakanov: Omladina i filatelija	42
6) Vladeta Jokić: Filatelija u Kini	45
7) Al. J. Petrović: Koverte za unutrašnji saobraćaj	46
8) Ing. Božo Bendelja: Za kulturno postupanje sa poštanskim markama	48
9) Spisak poštanskih uprava koje izdaju svoje marke	49
10) Ing. Br. Mazalović: Pregled cena evropskih izdanja maraka Svetskog poštanskog saveza (UPU)	51
12) Naše marke	54
11) Kroz filatelistički svet	52
13) Naše celine	55
14) Nove marke	56
15) Pravilnik o načinu ispitivanja originalnosti poštanskih maraka i izdavanja potvrda (atesta) o rezultatu ispitivanja	63
16) Iz Saveza filatelista Srbije	korice

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог
броја дин. **20**

П О З И В

НА

III. РЕДОВНУ ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

На дан 1 априла 1951 године одржаће се III редовна главна скупштина Савеза филателиста Србије у Београду у 9 часова пре подне са овим дневним редом:

1. Отварање скупштине.
2. Бирање прегледача пуномоћја делегата — оверача записника — бројача гласова и записничара.
3. Извештај Управног одбора.
4. Извештај благајника.
5. Извештај уредништва „Филателисте“.
6. Извештај Надзорног одбора.
7. Извештај Суда части.
8. Расправа о извештајима и давање разрешнице управи.
9. Предлози управе Савеза, подружница и чланова и жалбе.
10. Одређивање чланарине за 1951. годину.
11. Бирање нове управе.
12. Бирање почасних чланова.
13. Бирање делегата за оснивачку скупштину Савеза филателиста Југославије.

Према чл. 11 Правила „скупштину сачињавају делегати, које бирају подружнице — повереништва из редова свога чланства и то на сваких започетих 20 редовних чланова по једног делегата“.

Делегати морају донети уредна пуномоћја од својих подружница — повереништва.

Предлози и жалбе морају стићи Управном одбору Савеза најдаље 16 марта (на адресу Савеза Пошт. фах 702 Београд), да би се могли изнети пред скупштину.

У П Р А В А

2 ФЕБРУАР 1804

2 фебруара навршава се 147 година, од када се српски народ дигао на устанак и од када је „збрисана цела једна нерадна класа људи која је живела сасвим другим животом, говорила другим језиком, веровала другу веру, а сматрала српски народ као своје имање“.

28 јуна 1389 г. на Косову пољу Турци су надирући на Запад и Север, победили српску војску. Последице изгубљене битке на Косову биле су материјалан и страховит пораз Срба и претварање Србије у турску вазалну земљу, а такође и отварање врата за даље освајање територија у Европи. Турци су, освајајући територије према западу и северу Европе, достигли 1521 године до Београда, а 1683 г. вршили су опсаду Беча под вођством великог везира Кара-Мустафе. Опсада Беча претставља и последњи покушај Турака да наставе завоевања по Европи.

Последице пораза Турака у опсади Беча биле су напуштање неких територија на север, а за слабих наследника турских царева државу је захватило расуло. Турска је губила све више и више у средњој и источној Европи како територијалну, тако и политичку превласт. Аустрија јој је отела све земље северно од Саве и Дунава (1739) и Буковину (1775), а Русија земље и црноморску обалу између Буга и Дњестра (1774) и Кримско Полуострво.

Губећи битку за битком Турци су осетили да ће њихова звезда са хоризонта брзо утонути, па су на остатку заузетог земљишта у Европи спроводили страховит терор и зулум, уводећи велике порезе, ђумруке и друге намете, једном речи, занимали су се отимањем свега од поробљеног народа (раје). Дахије су се биле толико осилеле и радиле што су хтеле, да су због тога дошли у сукоб и са самим царем. У земљи је настало тако стање, да нико није био сигуран за свој живот и имање. Даље, поред тога што су на све могуће начине харали рају, почели су и убијати највиђеније људе тога доба. Таквим својим насиљима, дахије су изазвале покрет на устанак, који је избио 1804 године, после сече кнезова у неизмерним размерама.

Народ, коме је зулум и онако дојадио, стао се бунити. Када се већ није знало шта је боље чинити, да ли дозволити од Турака посећи се или из пушке убити, да ли допустити да буду од Турака затварани или се од њих сакрити, почели су, у таквом положају, бегунци тражити један другог ради договора шта да се ради. Тако

су се састали Црни Ђорђе, Јанко Катић и Васа Чарапић са још многим бегунцима и незадовољницима и почели се договарати шта сад да раде. „Турци (веле) све зулуме измишљаше, пак сад најпослије наумише да нас све исијеку и побију. Ту сад другога суда и спасенија нема, него да се бранимо и да бијемо и ми њи: кад ћемо везани женски мријети од њихови целата и сеиза, боље је да мремо јуначки, као људи, барем да замијенимо своје главе и да покајемо своју браћу; а жене и дјеца и куће ако нам пропадну, ни онако нијесмо господари од њих“.

Тако договарајући се и споразумевајући се састали су се 2 фебруара 1804 г. на тајној скупштини у Орашцу „главни Срби“ и изабрали за вођу устанка Ђорђа Петровића, названог од Турака Кара-Ђорђе, трговца из Тополе.

Устанак је прво почео у Шумадији, па се убрзо раширио по целој Србији. Начело устанка ставили су се највиђенији људи тога доба.

После првих извојеваних победа на Иванковцу, Мишару, Делиграду, и освајањем Београда, почела се одмах у почетку устанка стварати народна власт. Устројени су судови; прве судије били су Петар Читак из Мушића и Јован Рабас из села Рабаса. Створен је „Правитељствујушчи Совјет“, који су сачињавали „совјетници“ из нахија, а на челу је био „Верховни вожд“. Прво седиште Совјета је било у Смедереву, а затим у Београду. Назив му је био „Правитељствујушчи совјет народниј сербскиј“ (или „народа сербског“). Осниване су школе за народ, а први српски научењак тога доба, отац српске књижевности, Доситије Обрадовић, дошао је да буде министар просвете у новој српској држави. „Мисао и нада да ће српска револуција у Шумадији ујединити цео српски народ била је општа у свим крајевима српским“. Срби официри у аустриској војсци крали су топове и слали их Србима, својој браћи, а и сами су долазили да се боре против Турака и помогну у уређивању нове српске државе.

11 јануара 1812 г. Врховни вожд и Правитељствујушчи совјет народа српског издао је „наставленије“, у којему се позива на одлуке Сабора, на којему су издате дипломе и „назначениа“ шта се има све предузимати у „исполненију“ народне службе, а у тачци другој тога „наставленија“, у којој се предвиђају расходи, помињу се и трошкови ондашњих пошта (мензулана), који су се разрезивали на „вилајет“ са

осталом порезом. „Наставленије“ је потписано од „Верховног вожда народа Србског“ Ђорђа Петровића са отиском његовог печата у црвеном воску. Премапотписао је за „Правитељствујушчи совјет“ Младен Миловановић, а поред његовог имена се налази печат Правитељствујушчег совјета, такође у црвеном воску.

О том периоду револуционарног преврата код Срба Светозар Марковић у својој књизи „Србија на Истоку“ вели овако:

„Почетак нове српске државе, а нарочито њена главна идеја — ослобођење и јединство целог српског народа настаје од првог српског устанка на дахије“.

„Један од најпретежнијих преврата у умном развоју српског народа што га је донела прва српска револуција без сумње је она револуционарна мисао покорне раје: мисао да створи српску народну државу која би обухватила цео српски народ. Та мисао изнесена је после пропасти српске државе први пут српском револуцијом. Она раја која је крила пушке када је ага поред ње пролазио, газила блато само да Турчин прође по суву, та раја замишља да обнови своју српску државу и уништи турско царство у Европи. Та мисао била је још дуго време општа народна док није загушена победом династичког начела и бирократским системом“. Та мисао остала је тињајући код нашег народа све до његовог коначног ослобођења у прошлом рату у Народноослободилачкој борби од угњетача свих боја и врста.

Филателија, која не оскудева у мотивима и која не пропушта ниједан знаменит моменат из било којег поља науке и живота народа, није пропустила ни овог пута, а да не обухвати у свом пољу дејства и овај велики догађај у нашој историји. О

*) Докуменат о томе се чува у Државној архиви НРС.

свечаностима прославе стогодишњице Карађорђевог устанка 8 септембра 1904 г., издана је једна серија јубиларних поштанских марака. Нацрт за ове марке, већег лежећег формата, израдио је у рељефу наш познати вајар Ђока Јовановић, а резао га је у челику париски уметник Е. Мушон.

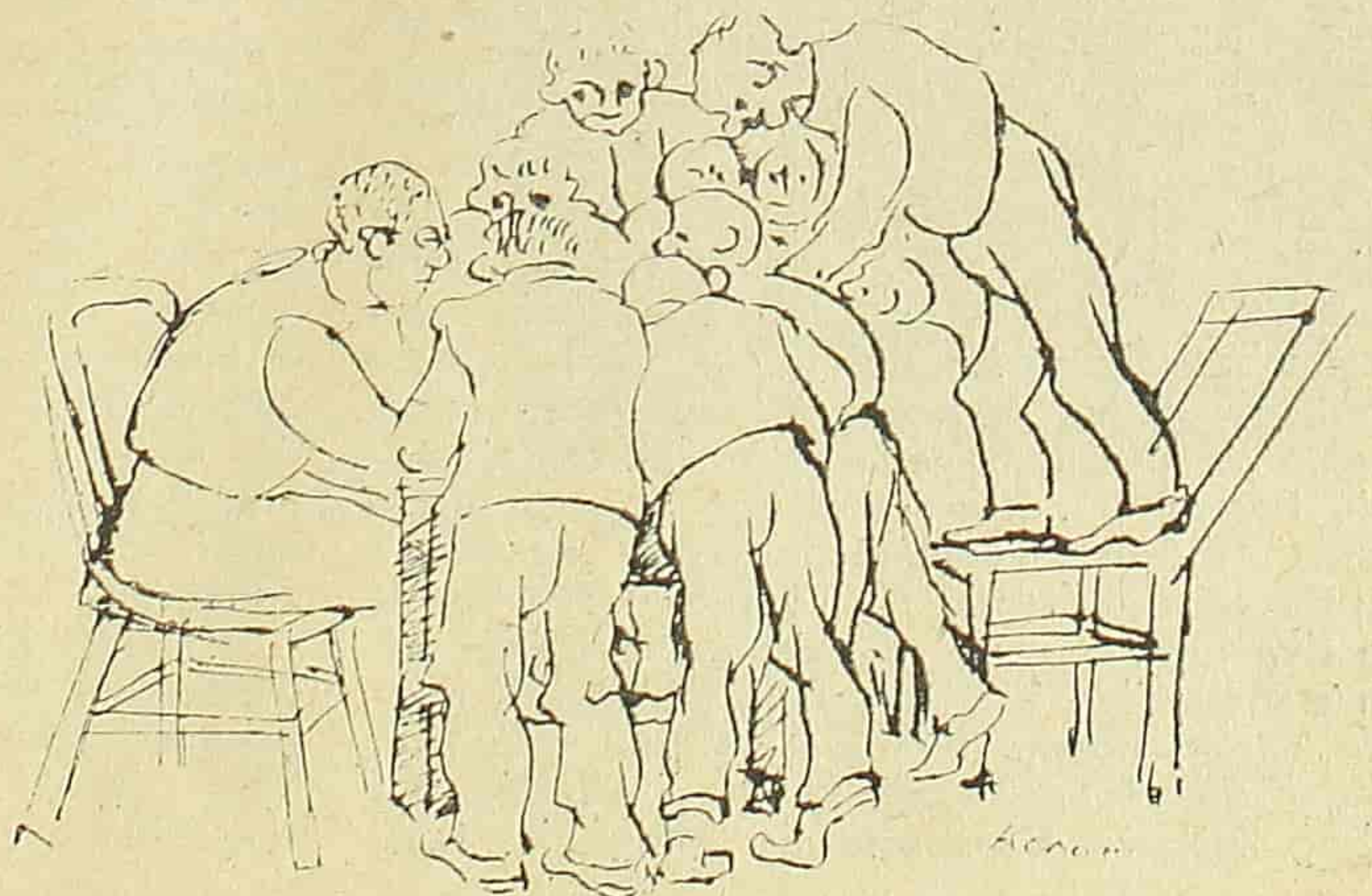
Слика марака са вредностима означеним у парама показује у једном медаљону главе вожда Карађорђа и краља Петра са одговарајућим натписима, а на маркама динарске вредности у медаљону је слика, која претставља устанак у Орашцу, испод које стоји: ЗОРА ОСЛОБОЂЕЊА.

Ове јубиларне марке пуштене су у течај објавом у „Српским новинама“ од 4. септембра 1904 г., а биле су у течају до 31 децембра 1904 г.

Литература: „Историска читанка“, изд. „Знање“ 1949. Београд.

Е. Дероко: „Поштанске марке Србије у историском прегледу.“

Исказ Др. Петра Шоћа о пронађеном документу у Државној архиви НР Србије, од када се плаћају трошкови за издржавање мензулана.

Kerac:

Velika retkost...

FALSIFIKATI SRPSKIH MARAKA 1911, 1914 i 1915

Nedavno sam u jednoj zbirci srpskih maraka video žigosani falsifikat vrednote po Din. 3.— žute, izdanja 1914, a osim toga dosta tzv. imitacija nekih drugih vrednota izdanja 1911, 1914 i 1915 god., koje su u toj zbirci figurirale pod imegom „pokusnih otisaka“. U razmaku između prvog i drugog svjetskog rata pisano je relativno dosta o tim falsifikatima u „Filatelisti“ i drugim listovima. Upozorujem naročito na knjigu E. Deroka „Istorija poštanskih maraka Srbije“ (Beograd 1940) i na brojne njegove članke u „Filatelisti“ od 1935 do 1940 god. Mi danas imamo na hiljade novih, mladih filatelista, koji nisu pratili predratnu filatelističku književnost i kojima nedostaje stručno poznavanje naših maraka u dovoljnoj mjeri. Tako se događa da već zaboravljeni falsifikati po malo opet ulaze u zbirke neiskusnih sabirača. To me je ponukalo, da u nizu članaka osvježim ono, što je pisano prije deset i više godina i tako mladim sabiračima omogućim upoznavanje falsifikata i imitacija, da se čuvaju od prevara i štete. Prvi članak govori o izdanjima srpskih franko maraka izdanja 1911, 1914 i 1915 god. Franko marke izdanja od 12. VII. 1911 i od 1914 god. tiskane su na kredastom papiru i nose poprsje kralja Petra I. Filatelisti zovu ova izdanja u svom žargonu „Kralj Petar s kapom“. Izdanje iz 1914 god. razlikuje se od onog iz 1911 god. samo po promenjenim bojama. Od prvog izdanja iz 1911 god. rijetke su i skupe vrednote po Din. 1,—, 3,—, i 5,— (naklada po 10.000 komada), a od izdanja iz 1914 god. vrednota po 3,— din. žuta (7.000 komada), — naročito ako je pravilno u prometu upotrijebljena. Prigodno izdanje iz 1915 godine ima sliku kralja Petra na bojištu na Garevici kod Darosave, kako posmatra, sjedeći na kamenu iza streljačkog rova, borbu. Državna markarnica, preseljena iz Beograda u Niš, mogla je to izdanje dovršiti istom početkom mjeseca listopada 1915 g. Budući je zajednička ofanziva austro-ugarske i njemačke vojske sa sjevera i jugoistoka započela koncem rujna iste godine, nisu zbog nadiranja neprijatelja mogle biti puštene u promet na svim poštama. Deroko spominje da su, prema njegovom saznanju, primile neke vrednote samo pošte u Gornjem Milanovcu, Ribarskoj Banji, Podujevu i Krivoj Palanci. Koncem listopada 1915 g. preseljen je depo maraka iz Kruševca u Prištinu, pa kasnije u Prizren. U ta dva mjesta pošte su izdavale te marke, da ih stanovništvo u prvom redu upotrijebi mjesto sitnog novca, u kojem je bila oskudica. Jedan dio maraka evakuiran je u Albaniju, ali zbog teškoća transporta po albanskim brd-

skim putevima marke su spaljene u Peći. Pravilno je u poštanskom prometu upotrijebljena neznatna količina vrednote po 10 para.

Preostale zalihe maraka u markarnici u Nišu, u depou u Prizrenu i na poštama razgrabili su neprijateljski vojnici. Oni se nisu zadovoljili samo s markama i nedovršenim arcima raznih izdanja, nego su u Nišu razvukli i skoro sve u markarnici pohranjene klišeje od ova tri izdanja i od nekih starijih izdanja franko i porto maraka. Tih klišeja bilo je svuda po Austriji i Njemačkoj, u rukama privatnika. Poslije prvog svjetskog rata, a prema odredbama ugovora o miru vlada novostvorene austrijske republike uz ostali odneseni ratni plijen vratila je veliki broj tih klišeja, prikupljenih u Austriji. I redakcija poznatog lista „Die Postmarke“ skupila je veći broj klišeja vrednota izdanja 1911 i 1914 god. po 2, 20, 25, 50 para, 1 i 5 dinara, od prigodnog izdanja 1915 po 5 i 30 para i od porto maraka izdanja 1895/1914 po 10 para, pa ih je izručila Ministarstvu pošta u Beogradu, da onemogući daljnje privatne zlouporabe. Jer kad su još za vrijeme trajanja rata pljačkaši rasprodali gotove marke i nedovršene marke raznih izdanja, bacili su se na posao, da pomoću originalnih klišeja prave marke, razne „pokusne otiske“ i slično, pa da ove prodaju neupućenim filatelistima. Da prema potrebi mogu te proizvode i žigosati, upotrijebili su i opljačkane originalne srpske poštanske žigove. Prema navodima E. Deroka u članku „O nekim falsifikatima maraka Srbije“ („Filatelista“ 1940) i materijalu iz moje zbirke falsifikata podijeliti ću sve te proizvode u tri grupe: I. falsifikati; II. privatne imitacije pod imenom „eseja“ i „pokusnih otisaka“; III. žigosane marke.

I. FALSIFIKATI

U nekim slučajevima teško je povući granicu između falsifikata i „eseja“. Radi se u prvom redu o namjeri producenta, šta je htio postići svojim proizvodima i koliko si je truda dao u tehničkom pogledu, da ti proizvodi ispadnu što bolji i da budu što više slični originalnim markama. Čini mi se da je vladalo ovo načelo: Pokušaj podvaliti kao originalnu marku ili kao dio nedovršenog originalnog arka. Ako ne ide tako, a ti onda pokušaj robu naturiti pod imenom „eseja“ ili „pokusnih otisaka“.

1. Najozbiljnija prevara izvršena je sa vrednotom od Din. 3.— serije kralj Petar s kapom«, koja je u izdanju 1911 god. rujne boje (Michel ju zove »lilarot«, Cumštajn »weinrot«, Scott »lake«, a kat. Jugofilatelije

»višnjeva«), a u izdanju 1914 god. žute boje. Falsifikatori uzeli su originalni klišej vrednote od 25 para, odstranili oznaku vrijednosti »25« i »PARA« i urezali novu vrijednost »3« i »DIN«. Na slici 1—3 prikazujemo: original (1), nežigosanu (2) i žigosanu falsificiranu marku. Na prvi pogled upada nam u oči ne-

skih maraka kralj Petar s kapom od 3 din. žutu i 5 din. ljubičastu. Falsifikati se poznaju po papiru, lošoj izradi i bijeloj gumi.« To isto javlja i filat. rubrika »Morgenblatt«-a od 17. III. 1928.

2. U svoje vrijeme donosio je Senfov katalog napomenu da su vrednote po 5, 10 i

Sl. 1

Sl. 2

uspjela brojka 3 na falsifikatima. Ona je drugog tipa, mnogo je uža i viša od brojke 3 na originalnoj marki, te će po njoj i početnik lako prepoznati falsifikat. Spojne crte slova »D« na lijevoj strani su i gore i dolje zatupljene, a slovo »I« je u većini slučajeva nejasno i bojom zaliveno. Falsifikati su tiskani u pojedinim komadima na raznim vrstama papira. Ima kredasti papir, koji je sličan papiru originalnih maraka; zatim obični bijeli, dosta dobro safinirani papir i, konačno, deblji bijeli papir sa jakim sivkastim tonom. Originalne marke zupčane su češljasto $12:11\frac{1}{2}$, dok falsifikati imaju crtno zupčanje $11\frac{1}{2}$ ili 12. Tisak falsifikata nije nikad tako jasan kao kod originala, a vodoravne crte šrafure i sama slika kralja Petra pune mrlja. Žuta boja je dosta dobro imitirana, što se za ružnu boju ne može reći. I crvenu i žutu vrednotu proturali su falsifikatori i žigosanu žigom Beograd (vidi sl. 3).

Ovi falsifikati napravljeni su u Briselu. »Filatelista iz 1929 god. donosi slijedeću bilješku: »Javljaju nam iz Beograda da je uprava belgiskih pošta iz Brisela saopćila Ministarstvu pošta, da je tamošnja policija uhvatila patvoritelje srpskih maraka izdanja kralj Petar s kapom po 3 dinara žute i 3 dinara višnjeve boje. Od svake vrednote poslano je Ministarstvu po 25 komada. Izrada je dobro uspjela.« U Jugoslaviji su raspačavani ovi falsifikati ponajviše iz Budapesta. »Novosti« od 16. III. 1928. javile su u filat. rubrici: »Iz Beograda nam javljaju, da je neki trgovac iz Budapesta prodavao onde falsifikate srp-

25 para falsificirane na štetu pošte. Do ovih falsifikata nisam mogao doći, pa ih ne mogu ni opisati, a ni utvrditi, da li imaju kakovu vezu sa pok. Fournier-om. U »Albumu fal-

Sl. 3

sifikata«, koji je izdala poslije smrti F. Fournier-a »Union Philatelique de Geneve« za upotrebu istraživača i ispitivača maraka, nalazi se prema Deroku i jedan otisak klišeja

vrednote po 25 para. I o tom otisku ne mogu se pobliže izjasniti, jer mi taj »Album falsifikata« nije nikada došao u ruke. Fournier je umro u početku prvog svjetskog rata. Držim da se ne radi o otisku s ukradenog originalnog klišeja, već o faksimilima, koje je Fournier pravio na veliko. Nije mi poznato, da li su falsifikati vrednota po 5, 10 i 25 para, koje spominje Senf, identični s Fournierovim faksimilima ili se radi o drugoj provenijenciji.

3. De Haene spominje u svojoj knjizi »Etu-
de sur les faux timbres d'Europe« na str.
316 ovo: »11 Para noir (No 93) et 2 Para
violet (No 94). Faux pour servis fabriqués à
London. La teinte n'est pas celle des auten-
tiques«. I o ovim falsifikatima nisam mogao
naći pobliže podatke.

4. U filat. rubrici »Novosti« od 16. III.
1928. nalazi se ova vijest: »Neki spekulanti
iz Pariza stavljaju u promet kompletnu seriju
srpskih maraka, koje sličje na izdanje kralja
Petra s kapom, samo što glava kralja Petra
nema kape«.

II. »ESEJI«, »POKUSNI OTISCI«, IMITACIJE I T. D.

1. Deroko spominje da se sjeća još za
vrijeme okupacije Srbije nekog službenika u
tiskari austro-ugarskog vojnog generalnog gu-
vernmana, koji se bavio pravljenjem otisaka s
originalnih klišeja prigodnog izdanja iz 1915
god. (kralj Petar na bojištu) u raznim bo-
jama na kredastom i na boljem žutom i bije-
lom papiru. Deroko kaže, da su se ti otisci
lako raspoznavali po lošem tisku. Ja se sje-
ćam, da se nekada u Zagrebu prepričavalo,
da se pravljenjem ovakvih pokusnih otisaka
bavilo u Beogradu više austro-ugarskih ofici-
ra, koji su bili filatelisti. A i u Zagrebu su
pravljeni takovi otisci za vrijeme rata i u pr-
vim godinama iza rata. Stariji sabirači će se
sjećati, da su u ono vrijeme prodavani po-
kusni otisci« raznih vrednota izdanja 1911/14
i 1915 god. na žućkastom ili bijelom debljem
papiru u ljubičastoj, crvenoj, karminskoj, cr-
noj i modroj boji u obliku manjih blokova.
Prodavači su tvrdili da su to »originalne pro-
be« iz markarnice. Mnogi od tih pojedinačnih
otisaka bili su vrlo dobro otisnuti.

Nekada oko 1922 god. kupio je neki Ar-
menac iz Pariza od nekih zagrebačkih po-
sjednika originalne klišeje, da pravi tobože
»probe«. Međutim je u Parizu Armenac pro-
mijenio odluku i povjerio jednom tiskaru, da
tiska kompletne serije. Tiskar je obavijestio
policiju, koja je uhapsila Armenca i zaplije-
nila klišeje. U istrazi se ustanovilo, da je
Armenac pomoću originalnih klišeja dao na-
praviti nove klišeje za arke od 5×10 koma-
da. Nisam mogao ustanoviti o kojim se vred-
notama radi.

2. Poznati bečki trgovac Rudolf Fridl je
na nezgodan način doprineo proslavi dese-

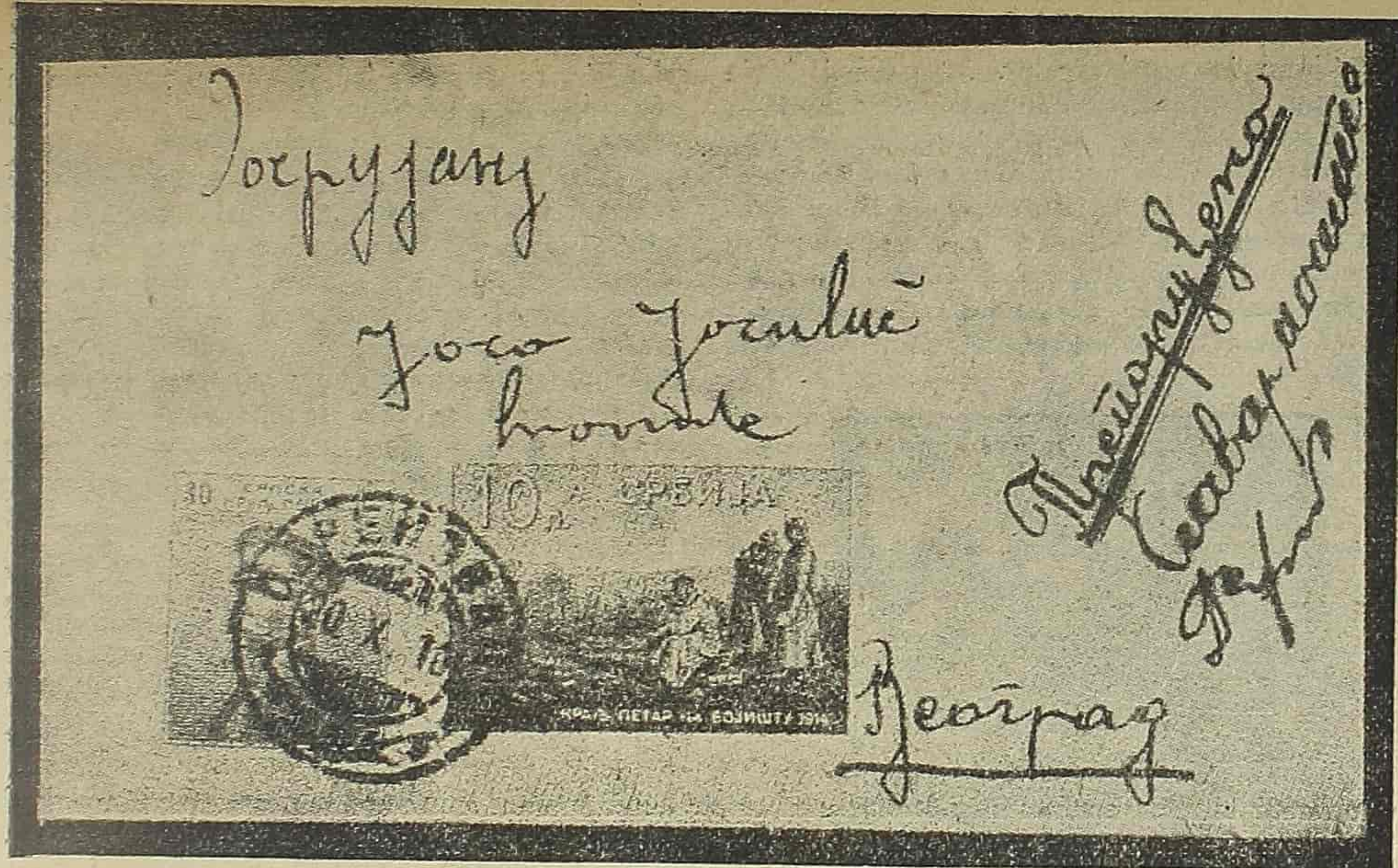
togodišnjice osnutka Udruženja austrijskih tr-
govaca maraka u studenom 1916 god. On je
na bijelom papiru u obliku bloka veličine
oko 110:150 mm. dao u crnoj boji otisnuti
originalne klišeje vrednota izdanja 1911/14 po
2, 20, 25 para, 1 i 5 din., vrednota prigod-
nog izdanja iz 1915 god. po 5 i 30 para i
porto vrednote po 10 para izdanja 1895/1914.
Nad otiscima nalazi se gore tekst »ABZÜGE
/ VON ORIGINAL-KLISCHEES«. (= otisci ori-
ginalnih klišeja), a dolje: »ZUR ERINNERUNG
AN DAS / 10 JÄHRIGE STIFTUNGSFEST / DES
/ OESTERR. BRIEFMARKEN HÄNDLER VER-
EINES / GEWIDMET VOM / MARKENHAUS
RUDOLF FRIEDL. / WIEN, AM 16. NOVEM-
BER 1916. No « (= Za spomen na proslavu
10-godišnjice osnutka Austrijskog društva tr-
govaca maraka posvećuje trgovina maraka
Rudolf Fridl. Beč 16. studenoga 1916. Broj
) . Velim na nezgodan način zato, što je
Fridl mogao na dostojniji način proslaviti ju-
biley, a ne s otiscima ukradenih klišeja. Ili
je to trebala biti neka politička demonstra-
cija austriskog patriotizma nad pregaženom
Srbijom? Nije mi poznato, da li je Fridl upo-
trebio originalne klišeje i za koju drugu
svrhu. Sliku tog »spomenlista« donio je De-
roko uz svoj članak (»Filatelista«, 1940, str.
71).

3. U jednom njemačkom filatelističkom ča-
sopisu izašao je 1930 god. oglas nekog Dra
med. Maksa Nasauera iz Frankfurta n. M.,
u kojem nudi na prodaju »pokusne otiske«
srpskih poštanskih maraka. Kad me je Deroko
upozorio na taj oglas, nabavio sam i ja
jednu »garnituru«. Dobio sam 41 komad pro-
ba na bijelom papiru i to od izdanja 1905/11

Sl. 4

11 vrednote po 1 i 5 din. (kat. Jugofilatelije
br. 112 i 114) s praznim medaljonom, od iz-
danja 1911/14 vrednote po 5 i 20 para, porto
izdanja 1895/1914 vrednotu po 10 para i je-
dan tet-beš par te porto vrednote. Svaka
vrednota u 8 raznih boja: žuta, žuto-zelena,
tamna modrozeleno, modra, ljubičasta, crve-
no smeđa, ljubičastosmeđa i jorgovanastocr-
vena. Tet-beš par porto marke je u modroj
boji. Klišeje vrednote po 5 para izdanja
1911/14 ima lijevi rub ispod četvorine s
brojkom oštećen (vidi sl. 4). Jasno je da
Dr. Nasauer nije mogao s ovim svojim »po-

Sl. 5

«kusnim otiscima» zavesti naše sabirače, koji bar malo poznaju papir i boje odnosnog srpskog izdanja. Pitanje je, u kojoj mjeri su mu našeli njemački i drugi inozemni sabirači. »Posao« nije mogao dugo tjerati otvoreno, jer smo Deroko i ja upozorili najvažnije njemačke časopise na podvalu sa »pokusnim otiscima« Dra Nasauera.

4. U tom vrzinom kolu nije, razumije se mogao izostati ni pok. Bela Sekula iz Lucerna. I on je nudio kolekcije srpskih pokusnih otisaka 1930 i 1931 god. Budući je Bela Sekula bio dobrano poznat uz članove familije Eugena i Gabora među sabiračima i trgovcima zbog svoje nesolidnosti i prevarnih manipulacija, bili smo odmah na čistu, o kakovim se to pokusnim otiscima radi. Naručio sam za moju zbirku falsifikata kolekciju i dobio 31. X. 1931 od Sekule 145 komada i to po 41 komad od vrednota izdanja 1911/14 po 5 i 20 para, 42 komada plus jedan tetbeš par porto vrednote po 10 para izdanja 1895/1914. Svaka vrednota u 42 boje i preljeva na običnom bijelom, žućkastom, sivom, žutozelenom, zelenom i modrikastom papiru. Tisak je općenito lošiji od onog na Nasauerovim komadima. Držim, da je postojala neka veza između Sekule i Nasauera, jer svi Sekulovi otisci vrednote po 5 para imaju isto oštećenje okvira (vidi sl. 4). Sekula je dao naročite »pokusne otiske« i od drugih vrednota, a kompletna kolekcija brojila je nekoliko stotina komada. Zbog ove prevarne nepodopštine napali su Sekulu mnogi časopisi.

5. Postoje »pokusni otisci« vrednota po 5 i 50 para izdanja 1911/14 u nekih 9 boja, tiskani na bijelom papiru, gumirani i zupčani

11^{1/2}. Tisak je dosta dobar, a crtno zupčanje nije osobito. Nisam mogao ustanoviti, tko i gdje je pravio ove »probe«. Ja sam ih primio od prijatelja iz Beča prije nekih 25 godina.

6. Deroko spominje, da je prije nekoliko godina (članak je tiskan 1940 g.) jedno grafičko poduzeće u Pragu tiskalo imitacije maraka izdanja 1911/14 u raznim bojama i podnijelo ih ministru pošta u Beogradu kao uzorke uz ponudu za izradu jugoslovenskih maraka. Ovi otisci pojavili su se kasnije u trgovini u pojedinačnim komadima i manjim ili većim blokovima kao »seji«. Tisak je doista dobar, bijeli papir i bijelo gumiranje. U mojoj zbirci falsifikata nalazi se osam komada vrednote po 50 para u raznim bojama, od kojih je onaj u smeđoj boji zupčan samo lijevo 11^{1/2}. Crtež marke je dosta dobro imitiran, ali se razlikuje u izvjesnim detaljima od originala. Naročito se zapaža ta razlika kod okvirnih crta trake sa natpisom »SRPSKA KRALJ. POŠTA« i na oznakama vrijednosti. Na originalima su okvirna lijeva okomita crta dijela trake s oznakom »PARA« i desna okomita crta okvira s natpisom prekinute dolje u dnu, a na ovim »esejima« su te okomite crte čitave i neprekinute.

III. ŽIGOSANE MARKE

1. Spomenuo sam pod I da su falsifikati vrednota po Din. 3.— izdanja 1911 u rujnoj boji i izdanja u 1914 u žutoj boji i žigosani. Meni su poznate sa žigom Beograd u t. zv. švicarskom tipu (vidi sl. 3).

2. Da se dobiju prigodne marke izdanja 1915 upotrijebljene na pismu, falsificirane su kovertu. Na sl. 5 prikazujem takovu kovertu.

Nalijepljena je vrednota po 30 para izdanja 1911 i po 10 para prigodnog izdanja iz 1915 g., te žigosane žigom »Obrenovac 20. X. 10«. Falsifikator nije bio naročito pismen. Bez obzira na žig iz 1910 g., on miješa ćirilicu i latinicu u adresi, uz Beograd ne označuje ulicu i kućni broj, a neki tobožnji »glavar pošte« potvrđuje rukopisno preporuku. Takovih pisama bilo je u svoje vrijeme dosta u prometu.

Sl. 6

3. Na pismima ili isječcima iz koverata nalaze se nalijepljene razne parske vrednote izdanja 1911 i 1914, te prigodnog izdanja 1915 žigosane žigom c. kr. etapnog poštanskog ureda broj 273 sa datumima 31. III. ili 4. IV. 1916. Zna se da nijedna austro-ugar-

ska etapna pošta s brojem ili s oznakom mjesta nije upotrebljavala srpske marke (vidi sl. 6).

4. U svoje vrijeme prodavani su četverci raznih parskih vrednota izdanja 1911/14 i 1915, žigosani originalnim žigovima srpske vojne pošte. Meni su poznati ovi žigovi:

1. VOJNA POŠTA / VRHOVNA KOMANDA 14. X. 1915
2. VOJNA POŠTA / I ARMIJE 10. 5. 1915
3. VOJNA POŠTA / II ARMIJE 27. V. 1915
4. VOJNA POŠTA / III ARMIJE 27. 5. 1915
5. VOJNA POŠTA / KOMANDA ODBRANE BEOGRADA 27. XII. 1914
6. VOJNA POŠTA / MORAV. DIV. I. P. 26. IV. 1915
7. TIMOČ. DIV. I. P. (nečitljiv datum)
8. VOJNA POŠTA / UŽIČKE VOJSKE 14. X. 1915 kao i žigovi etapne pošte TIRANA / TIRANA 22. VII. 1916 i POŠT. UPUTNICA / TIRANA 22. XII. 1915.

U ovom slučaju ne radi se ni o falsificiranim markama ni o falsificiranim žigovima. Neko je neovlašteno žigosao četverce maraka po 1, 2, 10, 15 i 25 para sa žigovima, koji su mu stajali na raspoloženju i to po svojoj prilici zato, da bude za sabirače žigova vojne pošte materijala.

Time svršavam prvi članak. U koliko su pok. E. Deroku ili meni izmakli neki podaci o ovoj temi, molim upućene čitaoce, da mi jave nadopune i ispravke.

Ал. Ј. Петровић

УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ

ПОНИШТАВАЊЕ МАРАКА

Само лепљењем марка није поништена, јер се може одлепити и понова употребити. Ради тога се марке морају поништавати на друге начине и по нарочитим прописима учинити неупотребљивим. Поништавање марака је и вршено код разних поштанских управа у разним временима на различите начине.

Свака употребљена марка није увек и поништена. Ако марка не носи никакав видљив траг поништења, и ако је била употребљена, није поништена, и од оних, који не воде рачуна о забрани поновне употребе, она се понова може употребити.

Као што је познато, многе државе су имале поште и пре увођења поштанских вредносница, па су употребљавале и поштанске жигове; али било је и поштанских

управа, које нису имале или бар нису употребљавале те жигове, чак ни после употребе марака. — Кад су биле уведене марке, неке су их управе поништавале прцртавањем мастилом или писаљком у боји, па тек доцније су употребљавале жигове, а код неких, које су употребљавале жигове, важио је пропис да се у извесним поштанским пословима марке поништавају писаљком у боји или мастилом. — Код неких се држава вршило поништавање марака бушењем, а врло ретко засецањем (високе вредности у Турској) или одцепљивањем једног крајичка марке (у Авганистану).

Као што се види, свака поништена или употребљена марка не мора бити жигована, али, обрнуто, жиг на марци је сигуран знак да је марка била употребљена, односно да је поништена, — учињена не-

употребљивом за франковање по други пут.

Уопште узев, поништена је свака она марка, која је учињена неупотребљивом за франковање по други пут ма на који од побројаних начина.

Марке могу бити прописно или непрописно поништене. Ако је марка поништена на ма који начин прописан од дотичне поштанске управе, поништена је прописно и има пуну вредност и у филателистичком смислу.

Исправно, правоваљано жигом поништена поштанска марка је она која је стварно употребљена за франковање поштанских пошиљака и која носи отисак жига, који је употребљаван код дотичне поште у времену важности те поштанске марке или, ако је жиг са датумом, треба и отиском датума да показује употребу те марке у времену њене важности.

Овим није потпуно доказано да је дотична марка извршила одређену јој функцију, тј. да је послужила за франковање поштанских пошиљака, јер се марке могу прежигосати и неупотребљене на писмима и др. Тако поништавање марака незалепљених или залепљених на писмима, која нису поштом транспортована, са оригиналним поштанским жиговима, који су употребљавани у времену важења дотичних марака, је жигосање марака из услужности; то су **услужни жигови**. Овако жигосана, одлепљена марка не може се увек разликовати од исправно употребљених марака и зато може имати исту вредност као ове. — Са овим је сличан случај са **накнадно жигосаним маркама**, тј. са маркама, за чије су поништавање употребљени жигови, који су били у потреби у времену важења тих марака, али не носе датум из времена, док су оне биле у течају. Марке се накнадно жигосу у маси нарочито кад их поштанске управе продају после повлачења из течаја, или кад званични жиг доспе у ненадлежне руке. Често се при овоме датум у жигу антидатира и тиме отежава утврђење исправности жига на поштанским вредносницама. Овде се још једино може доћи до истине испитивањем боја употребљених за жигове. — Из свега се види да је још марка на целој коверти најбољи доказ о њеној правилној употреби.

Поништавање марака у маси, при продаји преостатака после повлачења из течаја, вршено је у понеким земљама нарочитим жиговима без икаква натписа, већ од самих линија или од једноставних цртежа у непрекидним тракама. Овакве марке цене се знатно ниже.

Код употребљених марака наилазимо и на поништавање другим, не поштанским жиговима, на пр. телеграфским, фискал-

ним и др. То је доказ да те марке нису биле употребљене за поштанске сврхе, те зато имају мању филателистичку и каталожку вредност.

Има и лажних жигова. То су жигови израђивани у циљу преваре и њима су жигосане и исправне марке, кад су пијачне цене употребљених веће од неупотребљених, или, обично, фалсификоване марке и др. Лажни жигови се израђују као подражавања правих оригиналних жигова или као потпуно измишљени.

Кад се на новим маркама оштети гума, на пр. кад се марке следе, оперу се и, ако су још у течају, исправно се редовно употребе или се понова лажно гумирају, а ако им је истекла важност, онда се износе на тржиште или са лажном гумом, или са антедатираним правим жигом, или са лажним жигом.

Да би једна жигосана марка одговарала филателистичким захтевима, треба да има чист (неумрљан), јасно читљив жиг, са бојом прописаном за жигосање, која није пробила кроз папир марке. Да ли се претпоставља жиг, који ће покрити целу марку или већи или мањи њен део, зависи од укуса или потребе скупљача. Има их који захтевају да се слика марке не оштети жигом, те траже марке, које носе жиг само преко угла или највише само до половине слике марке, без обзира да ли се тиме може утврдити порекло жига; други желе да се не оштети главни део слике марке, али да се види бар порекло жига; трећи, нарочито скупљачи жигова, траже марке са целим жиговима или са њиховим већим деловима, из којих се може видети и порекло и време употребе, ако је у времену употребе дотичне марке био у употреби жиг са именом места и датумом.

Поништавање марака се обично врши при пријему дотичне пошиљке на отправљање, али има од тога и изузетака. Код неких држава одобрава се поништавање и пре лепљења, н: пр. у С. А. Д. за франковање новина и сличних пошиљака у маси. Тада се марке поништавају у целим табацима, а кад се залепе, не поништавају се понова.

Поништавање може бити званично т. ј. од надлежних надлежне поштанске управе или од јединица овлашћених од те поштанске управе (на пр. на паробродима, у агенцијама друштва и др.) или приватно.

Приватни врше поништавање, да би спречили употребу марака од ненадлежних лица (крађу). Приватно поништавање врши се или жигосањем или перфорисањем (бушењем) имена те фирме, или почетним словима, монограмима или нарочитим ознакама (котвом и др.). Овако поништене марке имају за обичне филателисте мању или

никакву вредност, док за специјалисте, н. пр. за скупљаче водознака и жигова могу имати вредности, нарочито марке са ретким водознацима и жиговима.

Поништавање писаљком или мастилом врши се у недостатку жигова или по нарочитом пропису. Недостатка жигова било је у ранијим временима и у редовним приликама, али нарочито за време или непосредно после ратова, као што је било н. пр. и на нашим поштама првих дана после ослобођења после светских ратова. Тада су

преко марака исписивана имена места и датум пријема у оним поштама, које нису биле сачувале своје предратне жигове.

Ако пријемна пошта пропусти да поништи предату јој поштанску вредносницу марку, карту и т. д.), дужност је прве поште, одн. првог поштанског службеника, који то примети, да је поништи. То се поништавање врши на разне начине, али најчешће мастиљавом или писаљком у боји, ређе мастилом, а још ређе нарочито прописаним жигом.

Ал. Тараканов

Омладина и филателија

У нашој филателистичкој штампи више пута постављало се питање: да ли је филателија заиста корисна за омладину. На то се питање увек одговарало позитивно. И заиста, филателија може да буде значајан фактор у развићу умних и душевних способности омладинаца.

Намеће се питање: у чему је разлика између разних грана спорта и филателије? Скоро сваки спорт има ту особину, што се обавља у присуству великог броја гледалаца и обично се прати бучним изражавањем одобравања или незадовољства. Логично је да маса не може остати равнодушна у једној игри с обзиром на ток и резултат једне спортске приредбе. У природи човека је да реагира на појаве, које посматра са великим уживањем. Међутим, особина нашег спорта — филателије састоји се у томе, што се он обавља у миру, тишини, самоћи, повучености. Филателисту увек можете наћи како своје слободно време проводи у сређивању и унапређивању своје збирке. Често га видите како у потпуној мирноћи лепи марке у свом албуму или свескама за размену или их распоређује у класере или марљиво црта табакe за свој албум. Велико је задовољство за једног филателисту, ако успе да унапреди своју збирку лепим или ретким серијама, на које је дуго и стрпљиво чекао. И то задовољство са постигнутим резултатом филателиста преживљује са највећим уживањем. — У томе је битна разлика између филателије и тако званих бучних грана спорта. Поред других корисних спортова, и филателија, као нарочита врста спорта, препоручљива је за омладину.

И на питање, да ли се наша омладина интересује за филателијом, можемо одговорити потпуно позитивно. Ми можемо приметити омладинце-филателисте на сваком кораку, на филателистичким састанцима, у филателистичким радњама, на изложбама, у школским ходницима за време одмора, па чак и у учионицама — како пажљиво разгледају марке и дискутују о њиховом значају и вредности. У прилог томе иде и чињеница, да је Савез филателиста Србије при крају 1950. године имао скоро 700 организованих омладинаца — филателиста! Број омладинаца нарочито је порастао у 1950. години, откако наша поштанска управа издаје врло лепе и укусне марке, које спадају у ред интересантних и тражених, и у иностранству, марака, а да и не говоримо о интересовању наших домаћих филателиста, који са великим нестрпљењем очекују свако наше ново издање марака.

Број омладинаца — филателиста расте сваким даном, и то не само у Београду, нашем филателистичком центру, већ и у унутрашњости. Тај сталан пораст показује да је наша омладина схватила корист од филателије као научног и васпитног фактора у њеном животу. И несумњиво је да филателија и корисно делује на омладину. Да наведем неколико чињеница. Преко поштанске марке омладинац се упознаје са својом земљом, њеним политичким уређењем, географском структуром, њеном историјом, новчаним системом, ликовима њених знаменитих људи, значајним догађајима у њеном животу и т. д. Омладинац размишља о земљи, чије марке скупља;

доцније тражи партнера за размену марака, и кад га нађе, дописује се с њим и шаље му своје дупликате у замену за марке његове земље. На тај начин он мора бар у неколико да упозна језик народа, коме припада његов партнер, а још више његову земљу. Дакле, филателија потпомаже и проширује код омладинаца знање о њиховој земљи и развија према њој још већу љубав и дух патриотизма. То је научна корист занимања нашим спортом.

Што се тиче васпитне стране филателије, и она има такође многе позитивне стране. Омладинац — филателиста има увек могућности да види лепо уређене збирке старијих чланова, са којима неминувано долази у додир, а то ствара и код њега велику жељу да и он уреди своју збирку по угледу на искусног филателисту. Тај период, док он не постигне успех у овом смислу, траје дуго. Код Омладинца се појављује истрајност у послу, која се постепено претвара у лепу особину карактера и у опште његове духовне структуре. А то је врло корисна страна у животу. Могу да кажем да сам прегледао велики број омладинских збирки и видео да се већина омладинаца труди да, у границама својих материјалних могућности, што лепше уреди и унапреди своју збирку, која ускоро постаје као недељив делић његовог духовног живота. Стално уређивање збирке веже омладинца за тежи посао, који он са великим задовољством, обично успешно савлађује, савлађујући све тешкоће. Тај рад га одвраћа од штетних мисли и празних занимања, која се често појављују у његовим слободним часовима. — Затим, филателија захтева чисто и акуратно руковање са маркама и збиркама. Чиста, пажљиво и лепо уређена збирка увек оставља на гледаоца много јачи и трајнији утисак од неуређене и нечисте збирке, а пажња и чистоћа у послу, то је опет важна и добра особина у карактеру омладинца. Поред тога омладинац, који стално и пажљиво попуњава своју збирку, кроз извесно време постиже добар резултат. Његова збирка постепено расте, уређује се све боље и лепше, и током времена преставља лепу вредност као његову уштећевину. — Размена марака пружа омладинцу могућност да употпуњује своју збирку примерцима, које нема, а истовремено се изграђује код њега свест дисциплине и дружељубља, а то су две лепе особине сваког васпитаног и свесног омладинца. — Дописивањем са филателистима ван свога места развија се дух пријатељства и испу-

њавање обавеза према свом партнеру, што безусловно васпитно делује на душу омладинца.

Набројао сам само један мали део користи од филателије у погледу развијања умних и духовних способности наше омладине, која још од детињства треба да челичи све добре особине карактера, да постане вредан и користан члан народне заједнице. Само такав свестан омладинац служи на част друштву и својој домовини. Према томе филателија пружа омладини широко и корисно поље рада на усавршавању својих моралних и духовних особина и потпомаже изградњи човека као будућег свесног носиоца наше културе.

И, ето, зато ми, старији филателисти треба да развијамо код наше омладине љубав према нашем омиљеном спорту. Ми не треба допустимо да се њена љубав према филателији после извесног колебања или лутања угаси или да се развија у погрешном правцу, ако се на време тај штетни утицај не примети и не поправи. Омладина пажљиво прати наш рад и прима све наше особине, а такође и мане. То је неоспорна истина и то се не може порећи.

Рад са омладином захтева много стрпљивости, такта и обазривости. Најмањи погрешан и непромишљен поступак, често ненамеран, свети се вишеструко, а нарочито, ако се понавља. По моме мишљењу, а на основу стеченог искуства, тај рад би изгледао од прилике овако: омладина не треба да буде препуштена самој себи, бар у првом периоду њеног филателистичког делања, већ треба да има за свог руководиоца једног старијег члана, који би опет као своје помоћнике имао искусније омладинце. На тај начин њен рад на пољу филателије одмах би пошао сигурним правцем изграђујући од омладинаца будуће праве филателисте. У подружницама, у којима је мали број омладинаца, не треба их одвајати од себе, већ допустити да присуствују састанцима старијих чланова, да би се могли упознати са основним појмовима филателије. У подружницама са великим бројем чланова омладинска секција треба да ради самостално, под руководством одређеног члана. Старији, искуснији чланови треба да доносе на друштвене састанке своје албуме, збирке, класере, филателистички прибор, да то показују омладинцима, да их упућују у рад на филателији и да им повремено држе предавања из разних области филателије, која ће бити за њих од велике користи. Кад се омладинци буду уверили да старији филателисти доно-

се збирке у циљу показивања и објашњавања млађима, онда ће и они сами доносити на састанке своје збирке ради прегледа, такмичења и ради добивања упутстава за даљи рад. Том приликом би се указале предности и недостаци сваке појединачне збирке.

На састанке и стари и млади филателисти треба да доносе и своје дупликате ради међусобне размене. О користи такве размене, која се врши у присуству свих чланова, не треба много говорити, јер би се тиме избегли разни немили случајеви, који се понеки пут дешавају, кад се размена врши у четири ока. Корисно је препоручити да буду чланови секције за размену марака, јер би на лак начин могли доћи до марака које им недостају. — Познато је такође да је наша филателистичка литература врло оскудна. Ми имамо савезни часопис „Филателисту“, који сваког месеца доноси велики број лепих, интересантних чланака. Стога треба препоручити сваком омладинцу да буде претплатник овога часописа, који треба пажљиво да читају. — Наши омладинци често пута немају најпотребнијег филателистичког прибора (пинцета, зубомера, лепка, класера и др.). Управе подружница треба да се старају за снабдевање њихових омладинаца тим стварима, коликогод то стоји у њиховој могућности. — Омладинцима треба стално указивати на скупљање поништених марака, што је, изгледа, прилично занемарено. С тим у вези препоручљиво је скупљати збирке по мотивима или марке ограниченог броја земаља. — Смотре марака омладинске секције биле би лепе манифестације нашег спорта и послужиле би као добра пропагандна средства за његово развијање. — Пошто је наша омладинска секција ограничена у главном на средњошколску омладину, управе подружница треба да се заложу да придобију за чланове омладинце и ученике у привреди. — И најзад, рад са нашим пионирима донео би велику корист у њиховом умном напретку.

Кратко резимирајући поступак и правилан рад са нашим подружничким омладинским секцијама могли бисмо извести ове закључке:

1) Управа подружнице треба да одреди за руководиоца омладинске секције једног старијег члана, од чијег ће залагања зависити њен рад и напредак;

2) Његови помоћници треба да буду искуснији омладинци. Кад се они за тај посао потпуно оспособе, може један од њих да буде руководилац секције;

3) Омладинци треба да присуствују састанцима старијих чланова у мањим подружницама, а у већим за састанке омладинаца треба одредити посебне дане;

4) Старији чланови треба да доносе своје збирке на друштвене састанке, да држе предавања и да дају савете и упутства омладинцима;

5) Управе подружница треба повремено да прегледају збирке својих омладинаца у циљу давања даљих упутстава и међусобног такмичења;

6) Снабдевање омладинаца филателистичким материјалом и прибором треба стално да лежи на срцу члановима пошничких управа;

7) Чешће препоручивати читање „Филателисте“ и друге филателистичке литературе;

8) Препоручује се међусобна размена марака на друштвеним састанцима;

9) Омладинци по могућству треба да буду чланови Секције за размену марака;

10) Препоручивати им да скупљају поништене марке, а нарочито да стварају збирке по мотивима;

11) Приређивати смотре марака омладинаца крајем школске године у оквиру ђачке изложбе;

12) Да се у ове омладинске секције уводе и ученици у привреди;

13) Да се укључе у рад и пионери;

14) И најзад, стално указивати да занимање филателијом не сме да буде на штету учења и успеха у школи и на раду, — као њиховог најважнијег циља.

Тако би, у главним линијама, изгледало рад са омладином у омладинским секцијама. Управе подружница треба још одмах, у почетку, да даду правилан правац томе раду. Од тога зависи изграђивање наше омладине. Сваки је почетак тежак; али се тога не треба плашити, јер истрајним и добро смишљеним радом пребродиће се све тешкоће, стећи ће се веће искуство, увидеће се недостаци и ток рада одвијаће се у све бољим и нормалнијим условима. Од истрајности, залагања и пожртвовности руководиоца омладинске секције зависиће много и успех у раду. Таквим радом ће се убрзо постићи позитиван резултат, са богатим плодом, а подружнице ће успешно извршити један од својих најважнијих задатака — стручно припремање омладинаца, наших будућих искусних и добрих филателиста, а они ће у своме срцу вечито носити светлу успомену и захвалност за њихов труд, искрено и са љубављу посвећен њима — нашој узданици — омладини.

ФИЛАТЕЛИЈА У КИНИ

(према »Berner Briefmarken Zeitung«-у)

Филателистичка делатност у Кини може се поделити у три временска периода: први се протеже до 1938 године; други почиње од краја 1938, па иде све до доласка Народно-ослободилачке армије Кине 1948 г.; најзад, трећи период филателије обухвата колекционарство у данашњој Народној републици Кини.

Првобитни период карактерише чињеница, да је постојао круг колекционара, правих филателиста, који су у самој размени, прикупљању и сабирању марака гледали потпун циљ ове гране спорта, без икаквих спекулативних и меркантилних примеса и циљева. То је било златно доба правог колекционарства у Кини.

Међутим, придлажењем многих немачких избеглица (услед почетка другог светског рата) отпочиње у Кини други период филателије, који сада носи у себи сасвим друга обележја и циљеве. Са емигрантима из Немачке дошло је и много трговаца маркама, који су у главним улицама разних кинеских градова отпочели да тргују маркама. Трговина се почела да развија на велико, — и по завршетку другог светског рата 1945 г. неки Кинези, узимајући активног учешћа у трговини маркама, заједно са трговцима, постали су преко ноћи богати људи. Наиме, било је много војника и официра америчке војске, који су формално навалили на куповину кинеских марака и плаћали цену која се тражила. Тако су сва кинеска издања имала прођу, а нарочито је била добро плаћана серија кинеских марака за време окупације Јапана у Шангају, која се састојала од неких 96 марака; за комплетну серију цена је била 20 долара САД. (Сада је цена истој серији само 1.50 долара.)

Обогаћени Кинези — филателисти отпочели су тада да купују за своје збирке серије марака са „лепим сликама“ целог света. У тој трци за „лепим сликама“ није се питало за каталошку вредност марака, те се дешавало, да се даје и трострука цена у односу на Скотов каталог. Појединци, за које се говорило да имају у својим колекцијама оваквих марака, нису се могли у том периоду времена да одбране од формалног јуришања разних кинеских купаца — филателиста. Хитлерове марке великог формата продавале су се при овакој коњукутури по 1 долар по комаду. Причало се да је било богатих Кинеза, који су овим маркама красили зидове својих соба. У то време није се могла купити

ниједна серија марака у трговини на мало испод 75—100 од сто од вредности Скотовог каталога. Ситуација на тржишту се нешто изменила одласком америчких трупа, али су се цене ипак задржавале на 60 од сто од каталожских цена.

Тек 1948 године, када отпочиње трећи период филателистичке делатности у Кини, доласком кинеске народно-ослободилачке армије, цене маркама у продаји почињу рапидно да падају. Многи богати Кинези заједно са Американцима одлазе испред комуниста, а заједно са њиховим бекством потражња марака стангира, те аналогно томе, опадају и цене. Са Народно-ослободилачком армијом Кине долазе и потребне мере ради успешног настављања рата за ослобођење читаве Кине, а то су, у првом реду: конфискација ратних богатстава, порезе и разне друге дажбине. У овакој ратној психози, сада више нико не мисли на филателију, нарочито не Кинези, док се странци колекционари, који се налазе у земљи, још увек побрину да набаве за своје збирке понеку мању серију. Коњукутуре више нема, јер у насталој ситуацији на тржишту нико не купује, већ има све више оних, који би марке продали. Али ипак, добре старе кинеске марке не јављују се на пијаци, јер је већина великих и скупоцених колекција кинеских марака својевремено отишла заједно са сопственицима у Америку.

Стање филателије полако се нормализује и услед појачаног издавања нових серија, интересовање почиње поново да обузима колекционаре. Међутим, подручје сакупљања у главном се свело на нова издања марака Кине и страних пошта у Кини, почев од 1938 г. на овамо, у првом реду из разлога, што се до тих издања може лакше и јевтиније доћи. Када би се појединци и решили да сакупљају сва издања Кине, тај посао не би био лак, јер Кина, са својим разним врстама и издањима марака, има преко 4 000 комада, што би био збиља крупан подухват за сваког колекционара.

Данас има у Кини разних филателистичких удружења како кинеских, тако и совјетских, преко којих се редовно одржавају аукције марака. Али аукције нису добро посећене, јер услед увек истих или сличних марака, које се излажу, интересовање код сакупљача није велико. Добре марке не постижу цене, које би им одговарале, та-

ко да има филателиста, који продају на аукцијама и са губитком. Примећено је да је на последњим аукцијама већину интересената претстављала школска омладина, а не старији скупљачи марака. Још увек је мода да се купују марке са „лепим сликама“, а приликом обављања купо-продаје каталожке цене играју споредну улогу.

Појачана активност издавања нових марака Н. Р. Кине огледа се у безброј нових издања. Тако су само за протеклу годину пуштена у течај следећа издања: 1) за редовно франкирање, са сликом железнице са петокраком звездом, серија од 3 марке: 10, 15 и 20 јена; 2) за редовну употребу, са сликом Мао це Тунга, серија од 4 вредности: 10, 15, 100 и 200 ј.; 3) пригодно издање о дану победе, са сликом радника, који држи развијену заставу с укрштеним српом и чекићем, 3 марке од 1500, 4500 и 6500 ј.; 4) пригодно издање за дан радника од 5 вредности: 1000, 1500, 4500, 6500 и 10.000 јена; 5) пригодно издање за спомен ослобођења Шангаја и Нанкинга, са сликама ова два града, 3 марке: 50, 100 и 500 јена; 6) пригодна серија о 22-годишњици кинеске црвене армије, са сликом војске у маршу са заставама и, у ворњем десном углу, са сликама генерала Чу-Деа и Мао Це Тунга, 5 вредности: 70,

270, 370, 470 и 570 јена; 7) Поводом дана рада издата је пригодна серија од 5 марака: 20, 40, 60, 80 и 100 јена; 8) Поводом 28-годишњице комунизма у Кини издата серија од 7 вредности: 10, 20, 50, 80, 100, 120 и 140 јена, са сликом Мао Це Тунга; 9) У спомен дана оснивања Н. републике Кине пуштена је у промет пригодна серија са сликама Мао Це Тунга, великог формата 35×60 м.м., 4 вредности: 800, 1000, 2000 и 3000 јена; 10) поводом прославе дана мира у свету издата је серија од 3 вредности: 400, 800 и 2000 јена, са сликом голуба и гранчице мира.

Карактеристично је за нова издања, да се приликом продаје на поштанским шалтерима, не појављују купци, који узимају веће количине нових марака. Купује се врло умерено, и по свему изгледа, разлог је овоме бојазан колекционара од претераног издавања нових марака. Наиме, филателисти се плаше да се месец дана после распродаје нове пригодне емисије, не појаве на поштама новоштампане количине истих пригодних марака, и да се тако повећа тираж, а потражња за њима да опада. Сигурно је, ако Кина и даље буде штампала у оволикој мери нова издања марака, да се неће нико интересовати за кинеске марке.

Al. J. Petrović

KOVERTE ZA UNUTRAŠNJI SAOBRAĆAJ

Mnogi nam se čitaoci obraćaju sa raznim pitanjima o koveratama za unutrašnji saobraćaj (promet); ta se pitanja mogu svrstati u ove četiri grupe:

1) Kako treba te koverte nazivati: »masovne koverte«, »koverte za obična pisma« ili kakvim drugim imenom?

2) Kakvih sve ima i da li ima još kakvih razlika između raznih izdanja koverata, sem onih navedenih u »Filatelisti«?

3) U koliko je opravdano razlikovanje koverata po veličini, po boji i kakvoći papira, po boji vrednosnih oznaka i teksta?

4) Da li su koverte, koje nemaju nikakog teksta, niti vrednosne oznake, specijaliteti, koje treba unositi u zbirke?

Da doprinesemo štogod definitivnom rešenju ovih pitanja, iznosimo ovde svoje mišljenje:

1) Po prvom pitanju mišljenja smo da izraz »masovnik« ne odgovara ni duhu našeg jezika, niti tačno odgovara određenoj nameni; pa i ako ga je upotrebljavao Ministarstvo pošta, smatramo da taj naziv nije pogo-

dan. Masovne koverte treba da označavaju koverte, koje se u velikim količinama — u masi izdaju za vrlo široku potrošnju. Još su možda u većoj upotrebi dopisnice, a nesumnjivo marke, pa se za njih nikada ne kaže da su masovne dopisnice ili masovne marke. Isto tako se u masi upotrebljavaju i koverte za vazdušni saobraćaj, pa se ni one ne nazivaju masovne.

Zagrebačka »Filatelija« upotrebljava naziv »koverte za obična pisma«. I ako bi taj izraz bolje odgovarao, nalazimo da i on nije zgodan.

Koverata sa utisnutom taksom imamo danas dvojakih: za vazdušnu poštu (avionske) i za redovnu poštu u unutrašnjem saobraćaju. Ove druge se mogu upotrebljavati bez ikakvih doplataka u unutrašnjem saobraćaju samo za obična pisma, dok za preporučena i druga pisma sa doplatom, dolepljivanjem maraka, do propisane takse. Ali, koverte za obična pisma još su i one bez utisnute takse, na koje se moraju lepiti propisane marke. Da bismo one koverte sa utisnutom vrednosnom

oznakom razlikovali od ovih koverata bez ikakve oznake, trebalo bi ih nazvati: koverte sa utisnutom vrednosnom oznakom za obična pisma u unutrašnjem saobraćaju. Ovako dugačak, opisan, naziv bio bi nezgodan za upotrebu; treba ga skratiti. Nas, filateliste, interesuju samo one celine, na kojima je otšampana vrednosna oznaka; a pošte ne prodaju koverte bez utisnute takse. Prema tome iz navedenog naziva mogu otpasti reči »sa utisnutom vrednosnom oznakom«, jer drugih na pošti i u našim zbirkama i nema, — te bi onda ostao naziv »koverte za obična pisma u unutrašnjem saobraćaju«. I, kao što ima i dopisnica za unutrašnji i inostrani (međunarodni) saobraćaj, doći će se, svakako, i do koverata za inostrani saobraćaj. I jedne i druge bi bile za obična pisma, samo jedna ograničena na unutrašnjost zemlje, dok bi druga bila za ceo svet, pa se prema tome moraju i deliti na koverte za unutrašnji saobraćaj i na koverte za inostrani (međunarodni) saobraćaj (promet). Dakle, ja nalazim da bi najzgodniji naziv za ove koverte bio **KOVERTE ZA UNUTRAŠNJI SAOBRAĆAJ (PROMET)**.

2) Po drugom pitanju, i ako smo o koveratama već ranije u »Filatelisti« davali potrebne podatke, daćemo ih i sada, i ako ćemo neke od njih i ponavljati, — pa se nadamo da ćemo na taj način i ovu stvar privesti bliže kraju.

O ovim koveratama u ovom listu bilo je pisano, pored kraćih notica, još i: na str. »Naše celine — masovne koverte«; na str. 24 u br. 1/50 »Masovne koverte« (od raznih saradnika); na str. 154 u br. 5/50 od B. Novakovića »Naše celine — masovne koverte«; na str. 232 u br. 7/50, na str. 263 u br. 8/50 i na str. 298 u br. 9/50 dopune spiska koverata.

U zagrebačkoj »Filateliji« bilo je reči na str. 106/49 »Nove cjeline F. N. R. Jugoslavije — Koverte za obična pisma«; na str. 224/49, na str. 17/50, na str. 161/50 dopune i na str. 381/50.

U tim člancima davani su opisi koverata i ispisi uputnih tekstova i propagandnih parola. Sada ćemo sve to da revidiramo.

Na svima koveratama vrednosne oznake su u gornjem desnom uglu. Ima osam raznih slika vrednosnih oznaka. Obe slike Maršala Tita imaju jednu boju — crvenu, a i ostale slike imaju svaka posebnu boju: žeteoci žuto-smeđu, ribari ljubičasto-plavu, rudari ljubičastu, berba grožđa zelenu, industrija plavo-zelenu i zidari smeđe-crvenu. Svaka boja ima različite tonove, koji se među sobom, po nekad i znatno, razlikuju.

Adresne linije su sastavljene od sitnih slova reči **MINISTARSTVO POŠTA FNRJ**, koje se ponavljaju u pravim redovima do potrebnih dužina. Kod I. izdanja ima tih linija: prva (odozgo na niže) sa leve strane, nešto malo

povučena u desno, kratka linija (duga 35 m. m.), zatim jedna preko cele širine koverte (duga 126 m. m.); najzad, u donjem desnom uglu za oznaku mesta — određene pošte — dve linije duge 53 m. m.; gornja se sastoji od dve paralelne — gornje od slova kao prethodne i druge jednostavne debele crte; ispred te dvojne linije stoji reč »POŠTA« u ćirilici i latinici; druga linija je iste dužine kao prethodna, sastavljena je od slova (vidi sliku na gtr. 24 u br. 1/50). — Kod II. izdanja te se linije: prva, sa položajem kao kod I. izdanja, duga 44 m. m., druga 103 m. m., treća 125 m. m.; četvrta i peta, i po položaju i po dužini, iste kao kod I. izdanja. (Vidi sliku kao kod I. izdanja.) — Kod III. izdanja na adresnoj strani ili je sve isto kao kod II. izdanja, ili nema nikakvih adresnih linija.

Na zadnjoj strani koverte nalaze se linije za pošiljaočevu adresu, uputni tekst i propagandne parole, — ali ne sve na svakoj koverti.

Za pošiljaočevu adresu, u vrhu zadnje strane, na kapku, na svima izdanjima — sem na III. izdanju bez teksta — nalaze se dve paralelne prave linije od slova kao napred nejednake dužine (gornja 107 m. m., donja 80) ispred gornje je otšampana reč: »Šalje« (kod srpskog teksta), »Šalje« (kod hrvatskog teksta), »Pošilja« (kod slovenačkog teksta), »Isprakja« (kod makedonskog teksta).

Ispod tih linija, na istom kapku koverte otšampan je uputni tekst, — kod I. izdanja od krupnijih, kod ostalih od sitnijih slova — koji glasi:

a) Kod I. izdanja, prvog štampanja koverata br. 1A—3A:

»Adresu treba napisati čitko jer to ubrzava / otpremu pošiljke; kod adresovanja pošiljke / za gradove označiti uvek i rejon, ulicu, / broj kuće i broj stana a kod — pošiljke za selo označiti / nadležnu poštu.«

b) Kod I. izdanja, drugog štampanja koverata br. 1B—3B:

»Adresu treba napisati čitko, jer to ubrzava / otpremu pošiljke; kod adresovanja pošiljke — za gradove označiti uvek i rejon, ulicu, / broj kuće i broj stana, a kod — pošiljke za selo označiti / nadležnu poštu.«

v) Kod II. izdanja sa srpskim tekstom, br. 4—6:

»Adresu treba napisati čitko, jer to ubrzava otpremu — pošiljke; kod adresovanja pošiljke za gradove / označiti uvek i rejon, ulicu, broj kuće / i broj stana, a kod pošiljke za / selo označiti i nadležnu poštu.«

g) Kod II. izdanja sa hrvatskim tekstom, br. 10—14:

»Adresu treba napisati čitljivo, jer to ubrzava otpremu / pošiljke; kod adresiranja pošiljke za gradove / naznačiti uvijek i rajon, ulicu, broj kuće / i broj stana, a kod pošiljke za selo naznačiti i nadležnu / poštu.«

d) Kod II. izdanja sa slovenačkim tekstom br. 15—19:

»Naslov mora biti napisan čitljivo, ker se s tem pospeši / odprava pošiljke; pri naslovih pošiljk za mesta / je treba naznačiti vedno tudi rajon, / ulico, hišno številko in številko / stanovanja, pri pošiljkah / za vasi pa tudi / zadnjo pošto.«

đ) Kod II. izdanja sa makedonskim tekstom br. 20—24:

»Адресата треба да се напише јасно, оти тоа го забрзува / испракјањето на испратката; при адресирање на / испртки за градови секогаш да се означи / и реот, улицата, бројот на куќата и / бројот на жилиштето, а при / испратки за село да се / означи и надлежна- / та пошта.«

e) Kod III. izdanja sa srpskim tekstom, br. 25:

bez uputnog teksta.

ž) Kod III. izdanja sa hrvatskim tekstom br. 26:

Sa uputnim tekstom istim kao pod g).

Kod III. izdanja postoji jedno štampanje bez ikakvog teksta, pa, sledstveno, i bez uputnog teksta.

I propagandnih parola ima različitih:

a) Kod kovertе 4A i 8A:

»Ulažimo novac na štednu knjižicu, navikavajmo se / na pravilno raspolaganje uštedevinama.«

b) Kod kovertе 7A:

»I najmanjim ulozima na štednju ubrzavamo / izvršenje Petogodišnjeg plana«

v) Kod kovertе 9A:

»Mali ulozi na štednju — milijardske / sume za izgradnju socijalizma«

»Novac na štednoj knjižici tvoja / je i opšta korist«

g) Kod kovertе 20A:

»Да вложуваме пари на штедна книшка, да се / навикнуваме на правилно располагање со заштедите«

d) Kod kovertе 23A:

»Ј со најмал влог на штедење го забрзуваме / извршувањето на Петогодишниот план«.

Sve ove propagandne parole otšampane su na zadnjoj strani pri dnu u 2 reda.

Kovertе br. 26 izrađivane su samo u ofsetu, a kovertе br. 27 u ofsetu i u kamenu-tisku.

3) U treću grupu pitanja dolaze ona o veličini koverata, o razlici u boji i kvalitetu papira, o boji vrednosnih oznaka i teksta.

Razlike u tonovima boja i u kvalitetu papira, kao i u tonovima boja vrednosnih oznaka i teksta jesu odlike, koje spadaju u delokrug specijalista. Veličine koverata nisu nikakve odlike, kojima bi trebalo poklanjati naročitu pažnju, a naročito kad se uzme u obzir da su kod ovih koverata te razlike i onako male i da su kod istih izdanja različnih dimenzija.

4) Kod koverata bez teksta treba praviti razliku: a) sa slepim tiskom i b) bez ikakvog teksta i bez vrednosne oznake. Prve spadaju u specijalne zbirke, a druge ne mogu biti predmet ozbiljnih sakupljača.

Инж. Божо Бендеља

ЗА КУЛТУРНО ПОСТУПАЊЕ СА ПОШТАНСКИМ МАРКАМА

Омотнице са лепо смештеним маркама, које су истовремено лепо и јасно жигосане, делују естетски, и многи филателисти ће је радо спремити. Лепо жигосање марке са задовољством ћемо спремити у збирку или је отпремити неком пријатељу у иностранство, и тако вршити пропаганду за нашу земљу. Поштанска управа треба да помогне настојање филателиста да дођу до лепо жигосаних марака. Она треба да поучава своје службенике о пропагандном и филателистичком значају поштанске марке и да их упућује како треба да поступају, па да при жигосању од лепе поштанске марке не учине оштећен и запрљан комадић папира. Често пута на нашим поштама можемо видети како се код предаје препоручених и експресних пошиљака и лепе пригодне марке стављају на омотнице та-

ко, да су залепљене само деломично, да делом прелазе преко ивице омотнице, те тако да услед тога буду осуђене на уништење, да су налепљене без икаква реда и укуса и да, на послетку, буду толико енергично жигосане да слова или руб жига пробију марку, а боја жига да је учини прљавом хартијом. Другови поштари треба да буду свесни, да пут марке није свршен са изручењем пошиљке и да марка и након жигосања представља филателистичку вредност. Они би требали да олакшају рад филателиста рукујући писменима и маркама тако, да услед њиховог рада ниједна марка не постане филателистички безвредна.

Осим наведеног слабог поступка са маркама при лепљењу и жигосању често се дешава да се приликом обележавања до-

ставног редног броја препоручених писама то обележаваће изврши тако неспретно, да се мастиљавом оловком пређе и преко марке. Јасно је да је таква марка за филателију упропашћена. На жалост, поседујем више таквих омотница са лепим иноземним маркама, које су на тај начин учињене безвредним или са јако смањеном филателистичком вредношћу.

Понекад се деси да писмо буде достављено без марке, са видним траговима да је марка на писму била залепљена. Поставља се питање да ли се такво писмо мора сматрати оштећеном пошиљком или не. Марка је званична потврда да је поштанска такса плаћена и она треба да буде на писму до његове испоруке; у случају да марке нема, треба наплатити порто-таксу, што не би било праведно, ако је такса већ једном плаћена. На супрот, требало би такво писмо сматрати оштећеном пошиљком и примаоцу пошиљке поштанска управа требала би да накнади штету за вредност жигосане марке, која увек није незнатна. Не знам да ли је о овом питању

дискутовано међу нашим филателистима и поштанским стручњацима, али ако није, налазим да је о том питању потребно про- дискутовати.

На послетку наше поштанске кругове молимо:

— да поштанске марке при лепљењу одмакну од руба омотнице за око 1 сантиметар (ово препоручујемо и осталим пријатељима филателије),

— да их залепе целом гумираном површином марке,

— да их пажљиво жигосу тако да је жиг читак, а марка непробијена услед ударца жига,

— да при убележавању доставног редног броја не повлаче оловком преко марке,

— да марке на писмима, на којима је гума попустила, поновно залепе и достављају нам писма са маркама налепљеним у полазној пошти.

Ако буду радили према овој нашој молби, наши поштари ће учинити много у израђивању наше филателистичке културе.

СПИСАК ПОШТАНСКИХ УПРАВА КОЈЕ ИЗДАЈУ СВОЈЕ МАРКЕ

Овај списак, израђен према »L'Officiel de la Philatélie«, садржи све управе (државе, колоније, биро-е), које су у мају 1950. године употребљавале своје сопствене поштанске марке.

Звездице иза имена значе да дотичне управе издају сада марке за ваздушну пошту.

I. ЕВРОПА

- 1) АЛБАНИЈА
- 2) АНДОРА (ФРАНЦ.)*
- 3) АНДОРА (ШП.)
- 4) АУСТРИЈА*
- 5) БЕЛГИЈА*
- 6) БУГАРСКА*
- 7) ВАТИКАН*
- 8) ВЕЛ. БРИТАНИЈА
- 9) ГИБРАЛТАР
- 10) ГРЧКА
- 11) ДАНСКА
- 12) ИРСКА*
- 13) ИСЛАНД*
- 14) ИТАЛИЈА*
- 15) ЈУГОСЛАВИЈА*
- 16) ЛИХТЕНШТАЈН*
- 17) ЛУКСЕМБУРГ*
- 18) МАЂАРСКА*
- 19) МАЛТА
- 20) МОНАКО*

- 21) НЕМАЧКА (БЕРЛИН)
- 22) НЕМАЧКА (ЗАПАДНА)
- 23) НЕМАЧКА (ИСТОЧНА)
- 24) НОРВЕШКА*
- 25) ПОЉСКА*
- 26) ПОРТУГАЛИЈА
- 27) РУМУНИЈА*
- 28) РУСИЈА*
- 29) САН МАРИНО*
- 30) САРСКА ОБЛАСТ*
- 31) ТРСТ (ИТ.)*
- 32) ТРСТ (ЈУГ.)*
- 33) ТУРСКА*
- 34) ФИНСКА
- 35) ФРАНЦУСКА*
- 36) ХОЛАНДИЈА
- 37) ЧЕХОСЛОВАЧКА*
- 38) ШВАЈЦАРСКА*
- 39) ШВЕДСКА*
- 40) ШПАНИЈА*

II. АЗИЈА

- 1) АВГАНИСТАН*
- 2) АДЕН (КАИТИ)
- 3) АДЕН (КАТИРИ)
- 4) АДЕН (КОЛОНИЈА)
- 5) АРАБИЈА САУДИТ.*
- 6) БАХАВАЛПУР
- 7) БАХРЕН
- 8) БИРМА

- 9) ИЗРАЕЛ*
- 10) ИНДИЈА*
- 11) ИНДИЈА ПОРТУГ.*
- 12) ИНДИЈА ФРАНЦ.*
- 13) ИНДОКИНА*
- 14) ИНДОНЕЗИЈА
- 15) ИРАК*
- 16) ЈАПАН*
- 17) ЈЕМЕН*
- 18) ЈОХОРЕ
- 19) КЕДАХ
- 20) КЕЛАНТАН
- 21) КИНА ДЕМОКР.*
- 22) КИНА НАЦ.*
- 23) КИПАР
- 24) КОРЕЈА*
- 25) КУВАЈТ
- 26) ЛИБАН*
- 27) МАКАО*
- 28) МАЛАКА
- 29) МАЛЕДИВСКА О.
- 30) МОНГОЛИЈА
- 31) НЕГРИ СЕМБИЛАН
- 32) НЕПАЛ
- 33) ПАКИСТАН
- 34) ПАЛЕСТИНА
- 35) ПАХАНГ
- 36) ПЕНАНГ
- 37) ПЕРАК
- 38) ПЕРЛИС
- 39) ПЕРСИЈА*
- 40) ПЕРСИСКИ ЗАЛИВ
- 41) РАЈАСТАН
- 42) РИУ-КИУ*
- 43) СЕЛАНГОР
- 44) СИЈАМ*
- 45) СИНГАПУР
- 46) СИРИЈА
- 47) ТИБЕТ
- 48) ТРАНСЈОРДАНИЈА
- 49) ТРЕНГАНУ
- 50) ХОНГКОНГ
- 51) ЦЕЈЛОН

III. АФРИКА

- 1) АЛЖИР*
- 2) АНГОЛА*
- 3) АСЕНСИОН
- 4) АФРИКА ЕКВ. ФР.*
- 5) АФРИКА ЗАП. ФР.*
- 6) АФРИКА ЗАП. ШП.*
- 7) АФРИКА ЈУГО-ЗАП.
- 8) АФРИКА ЈУЖНА
- 9) БАСУТОЛАНД
- 10) БЕЧУАНАЛАНД
- 11) ГАДАМЕС*
- 12) ГАМБИЈА
- 13) ГВИНЕЈА ПОРТ.*
- 14) ГВИНЕЈА ШП.*
- 15) ЕГИПАТ*
- 16) ЕТИОПИЈА*
- 17) ЗАНЗИБАР
- 18) ЗЛАТНА ОБАЛА
- 19) ИФНИ*

- 20) КАМЕРУН*
- 21) КЕНИЈА
- 22) КИРЕНАЈКА
- 23) КОМОРСКА О.*
- 24) КОНГО БЕЛГ.
- 25) ЛИБЕРИЈА*
- 26) МАДАГАСКАР*
- 27) МАРОКО*
- 28) МАРОКО ЕНГЛ.
- 29) МАРОКО ШП.*
- 30) МАУРИЦИЈУС
- 31) МОЗАМБИК*
- 32) НИГЕРИЈА
- 33) НИЈАСА
- 34) РЕИНИОН*
- 35) РОДЕЗИЈА ЈУЖНА
- 36) РОДЕЗИЈА СЕВЕРНА
- 37) РТ ЗЕЛЕНИ*
- 38) РУАНДА УРУНДИ
- 39) СВАЦИЛАНД
- 40) СВЕТА ЈЕЛЕНА
- 41) Св. ТОМА и ПРЕНС*
- 42) СЕЈШЕЛЕН
- 43) СИЈЕРА ЛЕОНЕ
- 44) СОМАЛИЈА*
- 45) СОМАЛСКА ЗЕМЉА
- 46) СОМАЛСКА ОБАЛА*
- 47) СУДАН ЕГИПАТ.*
- 48) ТАНГЕР ЕНГЛ.*
- 49) ТАНГЕР ШП.
- 50) ТОГО*
- 51) ТРИПОЛИТАНИЈА
- 52) ТУНИС*
- 53) ФЕЗАН*

IV. АМЕРИКА

- 2) АНТИЛИ ХОЛ.
- 1) АНТИГВА
- 3) АРГЕНТИНА*
- 4) БАХАМА
- 5) БАРБАДОС
- 6) БЕРМУДА
- 7) БОЛИВИЈА*
- 8) БРАЗИЛИЈА
- 9) ВЕНЕЦУЕЛА*
- 10) ВИРЋИНСКО О.
- 11) ГВАТЕМАЛА*
- 12) ГРЕНАДА
- 13) ГРЕНЛАНД
- 14) ДОМИНИКА
- 15) ДОМИНИКАНСКА РЕП.*
- 16) ЕКВАДОР*
- 17) ЈАМАЈКА
- 18) КАЈМАНСКО О.
- 19) КАНАДА*
- 20) КОЛУМБИЈА*
- 21) КОСТАРИКА*
- 22) КУБА*
- 23) ЛЕВАРДСКО О.
- 24) МЕКСИКО*
- 25) МОНТСЕРАТ
- 26) НИКАРАГУА*
- 27) ПАНАМА*
- 28) ПАНАМ. КАНАЛ*

- 29) ПАРАГУАЈ*
- 30) ПЕРУ
- 31) С. А. Д.*
- 32) САЛВАДОР*
- 33) СВЕТА ЛУЦИЈА
- 34) СВ. ВИНЦЕНТ
- 35) СВ. ПИЈЕР и МИКЕЛОН*
- 36) СВ. ХРИСТОФ
- 37) СУРИНАМ
- 38) ТРИНИТЕ и ТОБАГО
- 39) ТУРКС и КАЈКОС О.
- 40) УРУГУАЈ*
- 41) ФАЛКЛАНД
- 42) ФАЛКЛАНД (ДЕР.)
- 43) ХАИТИ*
- 44) ХОНДУРАС*
- 45) ХОНДУРАС БРИТ.
- 46) ЧИЛЕ*

V. ОКЕАНИЈА

- 1) АУСТРАЛИЈА*
- 2) БОРНЕО

- 3) БРУНАЈ
- 4) ВАЛИС и ФУТУНА*
- 5) ГИЛБЕРТ и ЕЛИСЕ
- 6) КУКОВО О.
- 7) НАУРУ
- 8) НИУЕ
- 9) НОВА ГВИНЕЈА ХОЛ.
- 10) НОВА КАЛЕДОНИЈА*
- 11) НОВИ ЗЕЛАНД
- 12) НОВИ ХЕБРИДИ ЕНГЛ.
- 13) НОВИ ХЕБРИДИ ФР.
- 14) НОРФОЛК
- 15) ОКЕАНИЈА ФР.*
- 16) ПАПУА — Н. ГВИНЕЈА
- 17) ПИТКЕРН
- 18) САЛОМОН О.
- 19) САМОА
- 20) САРАВАК
- 21) ТИМОР*
- 22) ТОЛЕДО
- 23) ТОНГА
- 24) ФИЛИПИНИ*
- 25) ФИЦИ

Инж. Бр. Мазаловић

Преглед цена европских издања марака Светског поштанског савеза

Збирке по мотивима врло су омиљене, а нарочито збирка марака издатих поводом 75-годишњице Светског поштанског савеза. Детаљан преглед ових издања излази у нашем листу у наставцима из пера друга Бор. Ст. Мрђе.

Врло је жива размена ових марака једне земље за исте марке друге земље, а такође и тих марака за остале марке, као и за марке Југославије. Да би наши сабирачи при размени тих марака имали мерила, дајемо преглед цена свих европских марака издатих о 75-годишњици Светског

поштанског савеза према Цумштајновом каталогу за 1951 годину. Цене су швајцарским францима и односе се на комплетне серије. Иза имена земаља дати су у загради бројеви марака по Цумштајновом каталогу, а иза тога дате су номиналне вредности појединих комада у валути дот. земље.

Многи сабирачи ових марака немају Цумштајнов каталог за 1951 годину, а ова издања се не налазе у каталогу за 1950 годину, те ће им овај преглед корисно послужити при размени.

	Нове	Употр.		Нове	Употр.
1. Албанија (495, 497): 5, 8 и 12 лека	9,50	9,50	7) Гибралтар (123—126): 2, 3, 6 п. и 1 шил.	2,60	3,—
2. Аустрија (903—905): 40, 60 гр. и 1 шил.	0,70	0,60	8. Грчка (695): 1000 др.	0,60	0,60
3. Белгија (913): 4 фр.	1,20	0,80	9. Данска (320): 40 ера	0,50	0,15
4. Бугарска (719): 50 лева	1,—	0,80	10. Исланд (256—259): 25, 35, 60 аура и 2 кр	1,50	1,50
5. Ватикан (186—187): 300 и 1000 лира	18,—	19,—	11. Италија (791): 50 лира	0,75	0,40
6. Вел. Британија (235—238): 2 ¹ / ₂ , 3, 6 п. и 1 шил.	2,50	2,—	12. Југославија (621—623): 3, 5 и 12 дин.	10,—	10,—
			13. Лихтенштајн (227): 40 п.	0,80	0,80

	Нове	Употр.		Нове	Употр.
14. Луксембург (453—456): 80 с., 2,50, 4 и 8 фр.	3,50	3,50	26. Португалија (739—742): 1, 2, 2,50 и 4 еск.	2,60	2,—
15. Мађарска (1078—1080 ABC): 60 фил., 1 фор. и авион. 2 фор.	9,50	8,—	27. Румунија (1314—1315): 20 и 30 л.	2,60	1,40
„ Допуна (1133): авион. 3 фор.	2,—	2,25	28. Русија (1375—1376 А и В): 40 и 50 кл. зупч. и сеч.	11,60	6,—
16. Малта (215—218): 2 ¹ / ₂ , 3, 6 п. и 1 шил.	2,60	3,—	29. Сан Марино (478—479): 100 л. и авион. 200 л.	5,—	5,25
17. Монако (401—403): 5 и 15 фр. и авион. 25 фр.	1,10	1,20	30. Трст — Зона А (76): 50 л.	0,90	0,90
18. Немачка Западна (130): 30 пф.	0,50	0,40	31. Трст — Зона Б (25—26): 5 и 12 дин.	9,5	11,50
19. Берлин — Западни сектори (35—41): 12, 16, 24 50, 60 пф. и 1, 2 м.	10,—	8,50	32. Турска (1133—1136): 15, 20, 30 и 40 кур.	3,50	2,60
20. Немачка Источна (77): 50 п.	0,25	0,20	33. Финска (376): 15 м.	0,60	0,40
21. Француска зона Немачке — Баден (58—59): 20 и 30 пф.	0,85	0,70	34. Француска (854—856): 5, 15 и 25 фр.	1,—	0,75
22. Француска зона Немачке — Рајнланд — Пфалц (52— 53): 20 и 30 пф.	0,85	0,70	35. Холандија (556—557): 10 и 20 с.	1,80	0,65
24. Норвешка (353—355): 10, 25 и 40 ере	0,85	0,55	36. Чехословачка (508—510): 3, 5 и 13 Кч.	3,25	1,80
25. Пољска (521—523): 6, 30 и 80 зл.	1,40	1,—	37. Швајцарска (294—296): 10, 25 и 40 с.	1,35	0,65
			38. Шведска (351—353): 10, 20 и 30 ера — 5 комада са сеченим	1,10	0,55
			39. Шпанија (1012—1014): 50 и 75 с. и ав. 4 пез.	1,80	1,50

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

БРОЈ ОРГАНИЗОВАНИХ ФИЛАТЕЛИСТА У СВЕТУ

Према писању штампе највише филателиста имају С.А.Д., где их има око 3.300.000; затим долази Немачка са 560.000, Енглеска са 500.000, СССР са 200.000, Француска са 168.000, Белгија са 129.500, Италија са 92.000 итд.

Релативно, с обзиром на број становника, највише колекционара марака има у Белгији, где н а сваких 1000 становника долази 27 филателиста; затим С.А.Д. 22, Енглеска 10, Немачка 8, Француска 4, Аргентина 3, Италија 2 итд.

Сакупљање марака нарочито је омиљено у С.А.Д., где се ова интересантна грана занимања стално проширује и разгрњава у различите специјалности. Тамо постоје многобројни клубови за размену марака.

Број филателиста организованих у С.Ф.С. био је на крају 1950 године 3.008. То значи да у Србији на сваких 1.000 становника долазе 2 филателиста. В. Ј.

ПРОДАЈА МАРАКА У МАЂАРСКОЈ

Одељак за продају марака поштанске управе у Мађарској званично је издао следеће обавештење:

„Почев од 1. августа 1950. свака ново издата серија мађарских марака садржаваће поред зупчаних вредности и врло малу количину незупчаних (сечених) серија. Привремено број незупчаних серија биће највише до 2.000.

Приликом испоруке поруџбина старим клијентима додељиваће се 20 од сто незупчаних и 80 од сто зупчаних марака, и то на тај начин, што ће се незупчане серије обрачунати у фактури по петострукој цени у односу на продајну цену зупчаних марака.“

До сада је примећено да већ приличан број поштанских управа у своје пословању прибегава сличним мерама, те издају из меркантилних разлога исте серије зупчане и сечене, али ипак су обе врсте биле у погледу номинале једнаких цена и без икаквих додатака. Међутим, нови фабрич-

ко-продајни услови мађарске поштанске управе захтевају „само“ петоструку цену од номинале зупчаних марака за сечене марке истог издања, и ако се зна да је при производњи незавршених, тј. незупчаних марака потребно мање рада и краће време израде, те су и трошкови знатно нижи.

Свакако да је овај нови узанс продаје марака у Мађарској превршио сваку меру у начину израде и продаје марака у свету.

В. Ј.

ВЕСТИ ИЗ ХОЛАНДИЈЕ

Холандска поштанска управа објавила је да се почев од 1. X. 1950. почињу да повлаче из продаје поштанске марке са ликом краљице Вилхелмине (Цумштајн бр. 490/502, 513/5). Исто тако биће повучене са шалтерске продаје и поштанске карте и друге вредноснице са ликом краљице Вилхелмине. Све ове вредноснице губе франкатурну важност на дан 30. септембра 1951.

В. Ј.

ИСТМАНИЈА

Реорганизацијом државне управе биће 1. фебруара измењено име републике Гватемале у Истманију. У вези ове промене постоји намера да се створи један савез држава централне Америке, у који би ушле државе, којима ће одговарати ова привредна и политичка заједница. Према замисли претседника резублике Гватемале, Хуана Арвела, нова савезна држава, под именом Истманија, требало би да обухвати Сан Салвадор, Костарику, Хондурас, Никарагуу и Гватемалу. Питање пријема Сан Салвадора и Костарике потврдно је решено, док се за Хондурас и Никарагуу предлог налази још у разматрању. Решено је да се новом привредно-политичком савезу држава централне Америке да име Истманија, и да би ствар брже спровели, одлучено је, да република Гватемала већ изврши промену свога имена. Све поштанске вредноснице биће прештампане са новим називом Истманија.

В. Ј.

КАКО ЈЕМЕН ИЗДАЈЕ У. П. У. МАРКЕ

Како јавља лист „Le Timbre“ у једном чланку, који се односи на издања марака за прославу 75-годишњице Светског поштанског савеза, комплетне серије тога издања државе Јемен долазе директно из Њујорка, где су и штампане. Предузимљиви њујоршки бизнисмени, а не јеменска пошта, имају концесију да нас за-

сипају овим издањем јеменских марака. — Као што смо објавили на стр. 199 од прошле године само је врло мала количина продата у Јемену, како би се званично сачувала филателистичка вредност овог издања.

МАРКЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАРОДА

Према обавештењу листа „L' Officiel de la Philatelie“ прве марке за организацију Уједињених Народа изићи ће 1. јула 1951.

СПЕЦИЈАЛНА КОНТРОЛА ПОШТАНСКОГ ПРОМЕТА У ИСТОЧНОЈ НЕМАЧКОЈ

У Источној Немачкој уведена је, према писању западно-немачког листа „Франкфуртер Рундшау“, специјална контрола поштанског промета. Источно-немачке поште од скора региструју имена свих лица, која примају или упућују писма у западне земље и Југославију. Специјална контрола уведена је и у промету пакета у самој Источној Немачкој. На омоту сваког пакета мора, поред имена и адресе пошиљаоца, да буде назначен и број његове легитимације, а на поштама у близини границе између Источне и Западне Немачке и секторске границе између источног и западног Берлина отварају се сви пакети тежи од пола килограма, да би се проверио њихов садржај.

NAJSTARIJI SKUPLJAČ MARAKA

Ogist Mansen, pariski graver, označava se kao najstariji, prvi skupljač maraka. Od početka izdavanja maraka (1840 g.) molio je on svoje prijatelje, nameštenike da mu odvajaju i daju sve marke, koje im budu dolazile do ruku. Posle 15-godišnjeg skupljanja oboli Mansen od tuberkuloze i reši se da proda svoju zbirku, da bi pribavio sebi potrebne lekove. Tada su u Parizu bila tri trgovca markama, od kojih mu najizdašnji ponudi 1000 franaka.

ИСПРАВКА

У јануарском броју „Филателисте“ из ове године на страни 10, у чланку Деља Величковић: „ФАЛСИФИКАТИ ЈЕДНЕ ПЕРУАНСКЕ МАРКЕ“ омашком је изостављен текст испод објављених слика. — Молимо заинтересоване читаоце да испод прве слике накнадно упишу „оригинал“ (лева марка), док испод десне марке „фалсификат“.

Уредиштво

НАШЕ МАРКЕ

ПЛАН ИЗДАВАЊА ПРИГОДНИХ МАРАКА ФНРЈ ЗА 1951 ГОДИНУ

Према обавештењу Бироа за филателију Министарство пошта ФНРЈ предвидело је штампање следећих емисија пригодних марака за 1951 годину:

1) **Десетогодишњица народних устанака у ФНРЈ и Дана Југословенске армије.** Једна серија ових марака садржаће 7 вредности и то 6 од којих ће свака својим цртежом симболисати народни устанак у једној од 6 народних република, а седма ће симболисати Ј. А. и десетогодишњицу формирања прве регуларне војне јединице код нас.

2) **Велике годишњице наше културне прошлости.** Једна серија овог издања садржаће 3 вредности. Свака вредност својим цртежом претстављаће засебну годишњицу: 400-годишњицу словеначке књиге (1551—1951), 500-годишњицу рођења песника Марка Марулића (1450—1950) и 600-годишњицу Душановог законика (1349—1949).

3) **За пропаганду физкултуре** (прва емисија). Једна серија овог издања садржаваће 6 вредности. Свака вредност засебно ће претстављати посебну дисциплину физкултуре: гимнастику, планинарство, скијање, пливање, стрељаштво и трчање.

4) **Омладинска пруга Добој—Бања Лука.** Једна серија овог издања садржаваће 4 вредности са разним мотивима са изградње пруге.

5) **Дечја недеља 1951** — једна вредност.

6) **Конгрес међународне уније планинара** — једна вредност.

7) **Загребачки велесајам** — једна вредност.

8) **Редовне доплате за Недељу Црвеног Крста** — две марке (франко и порто).

НОВА ФРАНКО МАРКА ОД 16 ДИНАРА

Решењем Министарства пошта Број 20.207/50 од 27. октобра 1950. предвиђено је штампање нове франко-марке од 16 динара, као допуна нове емисије франко-марака које се постепено пуштају у течај од 1. септембра 1950.

Слика ове марке претставља рад на индустријском биљу (сунцокрету).

Цртеж за ову марку израдио је Др. Павле Гавранић у истој композицији као и осталих марака ове серије.

ГРЕШКА НА ПОРТО-МАРЦИ ФНРЈ БР. 29

Д. С. Мандић из Врбаса нашао је једну порто-марку са неодређеног места у табак, издања ФНРЈ од 3. маја 1946. од

10.— динара (по каталогу Југофилателије бр. 29), на којој је испод „ДИН“ један бели кружић пречника $1\frac{1}{2}$ м. м. са обојеним округлим делом у средини. Ово је настало по свој прилици од неког чврстог страног тела, случајно палог на клише, које је доцније са марке отпало, а остао овај бели, необојен кружић.

АВИОНСКА МАРКА СА НАКНАДНИМ ЗУПЧАЊЕМ

Е. Архангељски из Беле Цркве, има марку за ваздушну пошту од 2 дин. (Југоф. бр. 3) из првог вертикалног реда у табак, са рубом табака, код које је, поред исправног зупчања, још једном, накнадно, у хоризонталним редовима прозупчана истим зупцима преко руба табака скоро до по-

ловине ширине марке (са десне стране). Редови накнадног зупчања уздигнути су за непуну ширину једног зупца на више, изнад првобитног хоризонталног реда зубаца. — Да ли је ово случајно закачен табак машином за зупчање или играрија онога који је вршио зупчање, не може се рећи. — Ова је марка купљена на пошти у Белој Цркви.

Исти нам случај јавља инж. Вернер из Новог Сада код авионске марке од 10 динара (види слику) која је пронађена на шалтеру поште Нови Сад 1.

НАШЕ ЦЕЛИНЕ

КОВЕРТЕ ЗА АВИОНСКУ ПОШТУ СА НОВИМ ВРЕДНОСНОМ ОЗНАКОМ

Решењем Министарства пошта Број 26.776/50 од 30. децембра 1950. штампаће се нове коверте за ваздушну пошту са новим мотивом на утиснутој вредносној ознаци од 5 динара.

Мотив за ову вредносну ознаку узет је од Јанеза Трпиња, графичара из Љубљане, а претставља Триглав. Цртеж за високу штампу обрадио је Сретен Грујић, сликар из Београда.

ДОПИСНИЦА СА ГРЕШКОМ У НАТПИСУ

Е. Архангељски из Беле Цркве послао нам је на приказ једну дописницу ФНРЈ из издања од 1. октобра 1949., од 2 дин., са сликом Маршала Тита и са текстом у плавој боји, коју је добио од друга Вишића из Ријеке. — На тој дописници у натпису, у речи „ДОПИСНИЦА“ у слову „С“ по средини се налази једна цртица, те то слово изгледа као старо-словенско слово ЈЕ.

ПРЕВОЈ НА КОВЕРТИ ЗА УНУТАРЊИ ПРОМЕТ

Члан Подружнице С.Ф.С. у Новом Саду, Сава Петров, нашао је једну коверту бр. 25, на којој је на адресној страни отштампан само један мали део (цела доња кратка линија и већи део двоструке линије за ознаку места, а доња адресна линија види се само за 1 с.м.). Већи део са ознаком вредности (сликом Маршала Тита) отштам-

пан је на унутрашњој страни коверте. — На адресној страни виде се трагови (безбојни отисци од вредносне ознаке и недосталог дела адресних линија. — Ово је настало због превијеног папира при штампању, који је касније при сечењу по формату за израду коверата био исправљен. И на самој коверти види се како је папир био превијен при штампању.

ОСОБЕНОСТИ КОД КОВЕРАТА ЗА АВИОНСКУ ПОШТУ

1) Друг Цв. Јоановић приказује једну коверту, која на адресованој страни нема слику са вредносном ознаком, а ова је отштампана на задњој страни и то тако, да су црвена и чоколадасто-црвена боја једна према другој померене у вертикалном правцу; ова ознака је после превијања папира, при изради коверте дошла са њене унутрашње стране.

2) Друг Ј. Т. Ј. приказао нам је следеће коверте:

а) са јако помереном сликом вредносне ознаке у десно и на ниже.

б) са јако помереном сликом вредносне ознаке у лево и на више, тако да знатним делом залази у горњу страну тробојног оквира.

в) без слике вредносне ознаке на адресној страни; ова је слика отштампана на унутарњој страни коверте, али у положају управном на нормални положај.

г) са нормално отштампаном сликом, али толико бледом, да се једва види.

NOVE MARKE

ANDORA (FR.)

2. X. 1950. izdata je jedna porto marka od 50 fr. tamno-zelena kao dopuna serije u tečaju.

AUSTRIJA

1) 10. X. 1950. puštena je u tečaj jedna serija od tri vrednosti u spomen 30-godišnjice plebiscita, po kome je Koruška dodeljena Austriji: 60+15 gr. zelena i smeđa (grbovi Austrije i Koruške), 1 š. + 25 gr. nerandžasta i crvena (stanovnik Koruške u narodnoj nošnji) i 1,70 š. + 40 gr. sivo-plava i plava (glasačka kutija).

2) Marke iz 1941. godine sa novim pretiskom u 3 reda »IIIII Bs. 2. — IIIII / Habi sa istom slikom sa aeroplanom i sa prigodnim natpisom: 20 s. crveno-nerandžasta, 30 s. ljubičasta, 50 s. zelena, 1 b. žuto-nerandžasta, 3 b. ultramarin, 15 b. karminasta i 50 b. mrka. litado / D. S. 6. VII. 50«: 2 b. na 1,05 b. plava.

3) Spomen marke izdate o 15-godišnjici vazdušne službe PANAGRA, izrađene od maraka za vazdušnu poštu iz 1945. godine sa pretiskom u tri reda: »XV ANIVERSARIO / PANAGRA — 1935—1950« i sa novom vrednošću: 4 b. na 10 b. crvena i 10 b. na 20 b. smeđa.

2) 17. X. 1950. puštene su u tečaj prve 2 vrednosti nove serije maraka za vazdušnu poštu, sa slikama raznih tipa: 60 gr. ljubičasto-plava (gavrani) i 2 š. sivo-plava (galebvi).

BOLIVIJA

1) Krajem septembra 1950, o 400 godišnjici od pojave Hrista u Patozi, izdata je jedna spomen serija od 6 vrednosti: 20 s. ljubičasta, 30 s. žuto-nerandžasta, 50 s. lilasto-crvena, 1 b. karminasta, 2 b. otvoreno-plava, 6 b. smeđa. Sve su marke sa istom slikom i sa prigodnim natpisom.

4) Spomen marka izrađena od marke iz 1947. g. pretiskom u 4 reda »Triunfo dela / Democracia / 24 de Sept. 49 / Bs. 1.40«: 1,40 b. na 4 b. nerandžasta.

5) Spomen serija o 25-godišnjici boliviškog Aero-Lojda, sastavljena iz 7 vrednosti

BRAZILIJA

1) 20. VIII. 1950., prilikom 5. međunarodnog kongresa za mikrobiologiju izdata je spomen marka sa slikom Dr. Osvalda Kruza, poznatog po radovima na suzbijanju žute groznice: 60 s. crvena.

2) Početkom septembra 1950. izdata je jedna marka u spomen stogodišnjice od osnivanja varoši Blumenau, u državi Sv. Katarini, sa slikom te varoši: 60 s. crvena.

3) Početkom septembra 1950., o proslavi provincije Amazona, izdata je jedna spomen marka, sa slikom vladine palate: 60 s. crvena.

BUGARSKA

1) 19. IX. 1950., za »Kongres mira« u Sofiji, koji je održan 20. IX., izdate su 2 spomen marke: 4 l. smeđa sa slikom radnika i 20 l. plava sa slikom Staljina i sa glavama mladih ljudi raznih rasa.

2) 11. X. 1950. izdata je jedna serija maraka »Prijateljstva, saradnje i recipročne pomoći između Rusije i Bugarske«: 4 vrednosti sa raznim slikama: 4 l. smeđa (potpisivanje pakta o prijateljstvu), 9 l. ljubičasto-crvena (zastave obe države), 20 l. plava (Ruskinja i Bugarka), 50 l. zelena (tovarni brodovi i traktor).

3) 14. X. 1950. puštene su u tečaj 4 nove marke za redovne potrebe: 1 l. maslinasta (p. t. t. sanatorijum), 2 l. crvena (deca na plaži), 5 l. nerandžasta (bolesnici na sunčanju) i 10 l. (kao 2 l.).

VEL. BRITANIJA

Od 1. X. 1950. u saobraćaju je marka za redovne potrebe od 4 p. sa slikom kralja Đorđa VI., u promenjenoj boji, sada plavoj na mesto ranije sivo-zelene.

DANSKA

1) Za ovu godinu izdata je jedna dobrotvorna marka u korist dečije pomoći, sa slikom male princeze Ane-Marije: 25+5 ere smeđa.

2) 23. XI. 1950. puštena je u tečaj jedna dopunska vrednost za redovnu seriju franko maraka u tečaju, sa kraljevom slikom: 70 e. zelena.

INDONEZIJA

O petogodišnjici poraza Japana izdata je jedna spomen serija maraka sastavljena iz 3 vrednosti: 15 s. crvena, 25 s. zelena i 1 r. mrko-ljubičasta.

Za pretstojeću Olimpijadu azijskih zemalja, koja će se održati 1951. godine u Novom Delhiju u Indoneziji izdata je serija od 5 maraka sa istom slikom — geografske karte Indonezije, povrh toga povezanih pet karika (simbolični znak olimpijskih igara), goruća ba-

klja a iznad toga natpis: »ASIATIC OLIMPIC GAMES 1951 NEW DELHI«. — Vrednote su sledeće: 5+3 sena zelena, 10+5 sena crno-plava, 20+5 sena cinober crvena, 30+10 sena tamno-smeđa, 35+10 sena ultramarin-plava.

ITALIJA

20. X. 1950. puštena je u tečaj nova serija franko-maraka za redovne potrebe: 50 č. plavo-ljubičasta sa slikom kovača, 1 l. tamno-ljubičasta sa slikom bravara, 2 l. mrko-ljubičasta sa slikom zidara, 5 l. tamno-siva sa slikom keramičara, 6 l. smeđe-lilasta sa slikom vezilje i vodonoše, 10 l. zelena sa slikom tkalje, 12 l. plavo-zelena sa slikom krmara, 15 l. plavo-siva sa slikom brodograditelja, 20 l. sjajno-ljubičasta sa slikom ribara, 25 l. nerandžasta sa slikom beračice pomorandži, 30 l. lilasta sa slikom beračice grožđa, 35 l. crvena sa slikom beračice maslina, 40 l. smeđa sa slikom dvokoličara, 50 l. ljubičasta sa slikom ovčara sa stadom, 55 l. plava sa slikom orača, 60 l. crvena sa slikom seljaka koji tera svoje proizvode na volovskim kolima, 65 l. zelena sa slikom beračice konoplje, 100 l. smeđe-žuta sa slikom berača kukuruza i 200 l. smeđe-maslinasta sa slikom drvvara. Svega 19 vrednosti.

JAPAN

1) 13. IX. 1950. izišla je peta marka iz serije »slavnih Japanaca« sa slikom glumca Işikave Danjuro: 8 jena ljubičasta.

2) 28. X. 1950. izdata je jedna serija od 4 marke za spomen 5. nacionalnog atletskog mitinga: sve četiri su sa istom vrednošću i bojom, ali sa raznim slikama; 8 jena crvena: a) vežbač na trapezu, b) skakač sa motkom, v) nogometaši, g) trkač na konju.

KANADA

1) 2. X. 1950. pojavila se u saobraćaju jedna marka za redovne potrebe pošte od 10 s. smeđa sa slikom Indijanke, koja postavlja dabrovske kože da se suše.

2) Početkom oktobra 1950. puštene su u upotrebu službene marke izrađene od franko-maraka iz 1946—50. g. sa crnim pretiskom

»G«: a) sa slikom kralja Đorđa VI. u civilu: 1 s. zelena, 2 s. mrka, 3 s. lilasta, 4 s. crvena, 5 s. plava; — b) sa raznim slikama: 10 s. maslinasto-zelena, 14 s. mrka, 20 s. siva, 50 s. zelena i 1 d. lila.

3) U isto vreme sa istim pretiskom izdata je jedna marka za vazдушnu poštu od 7 s. plava, — izrađena od avionske marke iz 1946. godine.

4) U isto vreme s istim pretiskom izrađena je i puštena u tečaj jedna marka za hitnu poštu: 10 s. zelena.

KUBA

14. IX. 1950. puštena je u tečaj jedna serija maraka u korist kase penzionisanih službe-

nika p. f. t., sa slikama dvojice poginulih poštara na službi i snimka jednog željezničkog nesrećnog udesa, na obojenom papiru; 3 vrednosti: 1 s. zelena, 2 s. crvena i 5 s. plava.

KUVAJT

Početkom oktobra 1950. izdata je nova marka za redovnu poštu, izrađena od nove marke Vel. Britanije sa crnim pretiskom u tri reda »KUWAIT / 4 / annas«: 4 a. na 4 p. plava sa slikom kralja Đorđa VI.

LIBAN

Početkom septembra 1950. ugledala je svet serija novih maraka za vazдушnu poštu, sastavljena iz 5 vrednosti sa istom slikom tvrđave na moru u Saudi: 10 pij. mrka, 15 p. zelena, 20 p. crvena, 25 p. plava i 50 p. serija.

LIHTENŠTAJN

Početkom novembra 1950. izdata je nova definitivna serija službenih maraka od 10 vrednosti, sa istom slikom: 5 s. ljubičasta, 10 s. zelena, 20 s. smeđa, 30 s. smeđe-ljubičasta, 40 s. plava, 60 s. sivo-plava, 80 s. nerandžasta, 90 s. sivo-smeđa i 1,20 f. plavo-zelena.

MAĐARSKA

1) Početkom oktobra 1950. pojavio se blok od 4 marke od 3 for. crvena i smeđa, iz serije izdate za Svetski pošt. savez, zupčane i nezupčane, na papiru sa vodoznakom. Svaki blok ima u gornjem delu okvira iznad ma-

raka prigodan natpis o proslavi 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza.

2) 7. X. 1950. povodom 2. nacionalne izložbe pronalazača, izdate su 3 spomen marke sa raznim slikama: 40 fil. smeđa (radnik i ekskavator), 60 fil. crvena (radnik strugar) i 1 for. plava (konstrukcija).

3) 29. X. 1950. stavljena je u prodaju nova serija maraka za vazдушnu poštu, sa različitim slikama, 9 vrednosti: 20 fil. crvena (statua slobode u Budimpešti), 30 fil. ljubičasto-plava (zgrada na šipovima), 70 f. ljubičasto-smeđa (fabrika u Diošderu), 1 for. žuto-smeđa (traktor), 1.60 for. otvoreno-plava (lađa na Dunavu), 2 for. nerandžasta (žetelica), 3 for. sivo-zelena (lokomotiva), 5 for. tamno-plava (fabrika Rakoši Matijaš) i 10 for. smeđe-crvena (aerodrom).

MAROKO (FR.)

Izdate su marke sa doplatkom u korist socijalnog staranja armije:

a) Dve marke za redovnu poštu, sa slikom ruševina Sala Kolonija u Weli: 10+10 fr. listasto-crvena i 15+15 fr. crno-plava.

b) Dve marke za vazдушnu poštu: 10+10 fr. mrko-crna i 15+15 fr. plavo-zelena.

MAROKO (ŠP.)

1. X. 1950. izdate su dobrotvorne marke za pomoć tuberkuloznima, koje se moraju lepiti pored redovnih maraka od 1. do 15. X.:

a) Marke prinudne takse za pošiljke redovnom poštom: 5 s. (borba protiv tuberkuloze) i 10 s. (odbrana od tuberkuloze).

b) Marka prinudne takse za pošiljke vazдушnom poštom: 25 s. (sanatorijum).

v) Marke sa redovnom i dopunskom vrednošću: od 50+10 s. i od 90+10 s.

MEKSIKO

Počevši od marta 1950. izdavane su nove marke:

1) Za redovnu poštu, sa raznim slikama i sa natpisom »CORREO«: 5 s. mrka (ministarstvo pošta u Meksiku), 20 s. ljubičasta (crkva u Pueblu), 30 s. crvena (»igra smrti«), 1 pez. smeđa (zgrada u arhitektonskom španskom tipu).

2) Za vazдушnu poštu 4 marke s natpisom »CORREO AEREO«: 30 s. sivo-zelena (Kuanhtemok), 35 s. ljubičasta (Guerero), 50 s. crvena (Hiapas), 1 pezo sivo-plava (igra polumesece).

3) Za hitna pisma 1 marka s natpisom »ENTREGA INMEDIATA« od 25 s. cinober, sa slikom motocikliste.

4) Za pisma osigurana kod pošte 2 marke sa natpisom »SECURO POSTAL«, sa istim

alegoriskim slikama: 20 s. plava i 40 s. ljubičasta.

MONAKO

2. X. 1950. izdata je jedna porto marka od 50 fr. ljubičasta i crvena u tipu portomarka, koje su u tečaju.

NEMAČKA (Zapadni deo Berlina)

U čast plana obnove Evrope izdata je 1 marka od 20 pf. smeđa, sa slikom Atlasa, koji drži na leđima sferu predstavljenu sa tri isprepletana metalna obruča i između njih tri slova E R P.

NEMAČKA IST.

29. IX. 1950. izdata je jedna spomen marka za izbore od 15. X. 1950.: 24 pf. smeđe-crvena s alegoričnom slikom glasanja, goluba sa grančicom mira, a iznad njega mистриja, čekić, klas žita, knjiga i epruveta, sve ograničeno kružnim natpisom »VOLKSWAHLEN 15-10-1950«.

NEMAČKA

15. XII. 1950. pojavila se na poštanskim šalterima nova serija propagandnih maraka za mir; sastoji se iz 4 vrednosti: 6 pf. plavo-ljubičasta, sa slikom goluba sa grančicom mira, sa rukom koja zaklanja ubojna oklopna kola; 8 pf. crveno-smeđa sa golubom sa gran-

čicom mira, sa rukom koja zaklanja ruševine u plamenu; 12 pf. plava, sa golubom sa grančicom mira, sa ispruženom rukom koja zaklanja eksplozivnu atomsku bombu; 24 pf. karminasto-crvena, sa golubom sa grančicom mira, sa ispruženom rukom koja zaklanja grobove.

NOVI SELAND

20. XI. 1950., o stogodišnjici Kanterberija, izdata je jedna spomen serija od pet vrednosti sa raznim slikama: 1 p. zelena i plava (katedrala), 2 p. karminasta i crvena (alegorična slika koja prikazuje prispeće prvih žena), 3 p. tamno i svetlo-plava (Đžon Robert

Godlej, osnivač Kanterberija), 6 p. smeđa i plava (univerzitet u Kanterberiju), 1 /— mrka i plava (pogled iz aviona na Timari).

3) Istog dana izdata je u znak prijateljskih odnosa sa Mađarskom, — koja se morala zadovoljiti, kao prijatelj manjeg značaja, sa

PANAMA REP.

Početak septembra 1950. izdata je u izmenjenoj boji jedna franko marka za redovne potrebe: 5 s. plava na mesto ranije plave i crne.

PERSIJA

2. X. 1950., prilikom II. ekonomske konferencije islamskih zemalja u Teheranu izdata je jedna spomen marka sa doplatkom: 1.50 + 1 rial crvena, zelena i crna, sa slikom persiske zastave i polumeseca.

RUMUNIJA

1) 9. IX. 1950., prilikom održanja kongresa za mir u Bukureštu od 9. do 11. IX., izdane

jednom markom redovnog izdanja sa pre-tiskom »TRAIASCA / PRETNIA / ROMANO / MAGHIARA!«: 15 l. plava sa crvenim pre-tiskom.

4) 28. X. 1950. izdata je serija »Spremna za rad i za odbranu otadžbine«; 5 vrednosti: 3 l. crvena (alegorija rada), 5 l. smeđa (dečaci i mladići), 5 l. plava (isto kao prethodna), 11 l. zelena (pešačka trka) i 31 l. maslinasta (gimnastičari).

5) Za treći generalni kongres »ARLUS«-a, udruženja za stvaranje prisnijeg prijateljstva između Rumuna i Rusa izdate su 2 marke sa istom alegoričnom slikom: 11 l. crvena i 11 l. plava.

su dve prigodne marke: 11. l. crvena sa slikom majke sa detetom u naručju i 20 l. maslinasto-zelena sa slikom radnika za mašinom.

2) 7. X. 1950. izdana je jedna marka da prikaže prijateljske odnose sa Rusijom: 30 l. smeđa (statua sovjetskog vojnika sa trga slobode u Bukureštu).

RUSIJA

1) 13. IX. 1950. izdata je jedna serija od 6 maraka za proslavu 10-godišnjice sovjetske republike Letonije, sa slikama raznih građevina i spomenika iz Rige: 25 k. mrka, 40 k. crvena, 50 k. zelena, 60 k. plava, 1 r. ljubičasta i 2 r. smeđa.

2) 8. X. 1950, o desetogodišnjici sovjetske republike Litve izdate su 3 marke sa različitim slikama: 25 k. plava (akademija nauka), 40 k. smeđe-ljubičasta (slika Marite Melnikaitė) i 1 r. crvena (vladina palata).

3) 8. X. 1950, o 10-godišnjici sovjetske republike Estonije izdate su 4 vrednosti sa raznim slikama: 25 k. (Staljingradski trg u Taljiniu), 50 k. plava, žuta (vladina palata) i 1 r. mrka, plava (slika Viktora Kingiseta).

4) 16. X. 1950. za »štokholmski apel« izdate su 2 vrednosti sa istom slikom — sovjetski građani potpisuju apel: 40 k. crvena, ružičasta i 1 r. smeđa, šamoa.

5) 16. X. 1950. izdate su 2 propagandne marke »Borba za mir« sa različitim slikama 40 k. siva (profesor i đaci) i 50 k. smeđa (defile omladine).

S. A. D.

22. XI. 1950. puštena je u tečaj jedna marka povodom 150-godišnjice Vašingtona: 3 s. ljubičasta.

SARSKO PODRUČJE

10. XI. 1950. izdata je dobrotvorna serija sa doplatkom, sa raznim slikama sa mozaika crkve u Metlahu, koje predstavljaju razne scene iz legende o Sv. Lutvanusu, koji je živeo oko 700. godine, — i sa natpisom »VOLKSHILFE«; 5 vrednosti: 8+1 fr. mrka (Lutvanus u manastiru), 12+3 fr. zelena (metlaška crkva), 15+5 fr. smeđa (Lutvanus, opat), 25+10 fr. otvoreno-plava (posvećenje Lutvanusa za episkopa) i 50+20 fr. ljubičasto-crvena (Lutvanus i siromasi).

SIJAM

Za spomen na krunisanje kralja Fumifona Aduldeta (5. V. 1950) izdata je jedna serija maraka od 8 vrednosti, koje sve imaju istu sliku — kraljevu sliku u medaljonu i kraljevu palatu: 5 s. lilasto-ružičasta, 10 s. crvena, 15 s. plava, 20 s. smeđa, 80 s. zelena, 1 b. ljubičasta, 2 b. žuta i 3 b. škrljasta.

SURINAM

1) U avgustu 1950. puštena je u tečaj jedna provizorna franko marka, izrađena od marke od 7½ s. nerandžaste, sa pretiskom »1 cent«.

2) Krajem septembra 1950. izdata je nova serija porto-maraka sa istom slikom kao što su i holandske porto-marke, samo u drugoj boji — ljubičastoj, 11 vrednosti: 1, 2, 2½, 5, 10, 15, 20, 25, 50, 75 s. i 1 guld.

TANGER

Puštena je u tečaj serija redovnih franko-maraka sa slikama raznog cveća: 1 a. siva, crvena, zelena i žuta; 3 a. smeđe-maslinasta, žuta, crvena, lilasta i zelena; 10 a. tamno-plava, ružičasta, zelena i žuta; 16 a. marka, crvena, nerandžasto-žuta i zelena; 20 a. zeleno-plava, žuta i žućkasto-zelena; 30 a. crno-plava, žuta i zelena; 70 a. lilasto-smeđa, ružičasta, crvena, zelena i žuta; 1 p. zelena, ružičasta, crvena i žuta; 2 p. crveno, lilasta, žuta, žuto-zelena i smeđa; 5 p. crna, žuta, crvena i zelena.

TONGA

1. XI. 1950., o 50-godišnjici kraljice Salote, izdata je jedna serija od 3 marke sa različitim kraljičnim slikama: 1 p. crvena, 5 p. zelena i 1 š. ljubičasta.

TRST

Poslednje italijanske marke izdate su za Trst s pretiskom »AMG-FTT«:

1) Jedna marka od 20 l. sivo-plava sa slikom pionira lanene industrije, sa crvenim pretiskom. Tiraž 150.000.

2) Tri marke izdate za uspomenu na sastanak evropske konferencije za duvan, sa crnim pretiskom: 5 l. ljubičasta i zelena, 20 l. smeđa i zelena, 55 l. plava i smeđa. Tiraž: prva i treća po 100.000, druga 150.000.

3) Jedna marka za proslavu 200-godišnjice Akademije umetnosti u Veneciji, sa crnim pretiskom: 20 l. smeđa i crvena. Tiraž 150.000.

4) Jedna marka za proslavu stogodišnjice od rođenja fizičara A. Rigija, sa crnim pretiskom: 20 l. žuta i siva. Tiraž 150.000.

5) Početkom oktobra 1950. izdata je italijanska marka za hitnu poštu sa uobičajenim pretiskom: 60 l. crvena.

6) U isto vreme izdata je i jedna marka za poštanske pakete sa pretiskom AMG-FTT: 1 l. žuto-smeđa.

7) 20. X. 1950. puštena je u tečaj serija novih italijanskih maraka za redovne potrebe, sa uobičajenim pretiskom, 10 vrednosti (v. opis napred pod Italijom): 50 č., 1, 2, 5, 6, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 55, 60, 65, 100 i 200 l.

TRANSJORDANIJA

6. X. 1950. puštena je u tečaj nova serija maraka za vazдушnu poštu, sastavljena od 7 maraka sa istom slikom planigloba i četvoromotora: 5 f. nerandžasta i ljubičasta, 10 f. lilasta i smeđa, 15 f. maslinasta i crvena, 20 f. plava i crna, 50 f. ružičasta i zelena, 100 f. plava i sepija i 150 f. crna i cinober.

TUNIS

1) Puštena je u tečaj jedna marka od 15 fr. smeđa, sa slikom berberiskog Hermesa.

2) U isto doba puštena je u tečaj i jedna porto marka od 30 fr. plava, istog tipa kao one u tečaju.

TURSKA

1) 9. X. 1950., prilikom generalnog popisa stanovništva izdate su 2 marke s istom alegor. slikom: 15 k. smeđa i 20 k. plava.

2) 17. X. 1950., prilikom regionalne sesije Međunarodne organizacije civilne avijacije u Stambolu, izdate su 3 marke za vazдушnu poštu: 20 k. zelena i plava (prvi let izvršen u Turskoj u početku XVI. veka od Hazarfen Ahmet Čelebije), 40 k. smeđa i plava (avion u letu preko Taurusa) i 60 k. (avion u letu iznad Stambola).

FRANCUSKA

1) Krajem septembra 1950. puštena je u tečaj jedna nova vrednost porto-marke od 50 fr. tamno-zelena, istog tipa kao i ranije porto marke.

2) 27. XI. 1950. puštene su u tečaj 2 marke: 8 fr. crna i smeđe-ljubičasta (šatodenski zamak) i 15 fr. plava (markiza Sevinji).

HOLANDIJA

1) 13. XI. 1950. izašla je dobrotvorna serija za decu sa doplatkom, 5 vrednosti: 2+3 s. bronzana (dečak i kokoši), 6+4 s. zelena (devojčica i ptice), 10+5 s. ljubičasta (dečak i riba), 20+7 s. plava (devojčica, leptir i žaba).

2) početkom oktobra 1950. izdata je nova dopunska vrednost porto-maraka u tečaju:

ČEHOSLOVAČKA

1) 6. X. 1950., o »Danu češke vojske«, izdate su 2 prigodne marke: 1,50 kč. plava (vojnici, seljak i minerski radnik), 3 kč. crvena (vojnici češki i sovjetski).

2) 15. X. 1950., u čast muzičara Zdenka Fibiha, izdate su 2 spomen marke od 3 kč. crvena i od 8 kč. zeleno-maslinasta.

3) Prigodna serija maraka izdata za II. kongres studenata, sa različitim slikama i sa natpisom »II KONGRES MSS«: 1,50 kč. zelena, 2 kč. smeđe, lilasta, 3 kč. karminasta i 5 kč. ultramarinska.

4) 21. X. 1950., za filatelističku izložbu u Pragu (28. X. 1950.) izdat je jedan blok od 4 marke: 1,50 kč. (praški zamak u XIV. veku), 2 kč. lilasto-smeđa (panorama varoši u 1493. g.), 3 kč. smeđa (panorama varoši u 1606. g.), i 5 kč. crno-plava (panorama varoši u 1794. godini).

5) 25. X. 1950., o prvoj godišnjici od osnivanja Međunarodne lige poštara, izdate

su 2 vrednosti sa istom alegor. slikom: 1,50 kč. mrka i 3 kč. smeđa.

6) 26. X. 1950., o drugoj godišnjici smrti pisca J. Gregora Tojovskog, izdate su 2 vrednosti sa slikom Tojovskog: 1,50 kč. smeđa i 5 kč. plava.

7) 28. X. 1950. izdata je druga serija prigodnih maraka za međunarodnu filatelističku izložbu u Pragu, sa slikom Praga u 1950. godini — sa zamkom i Stefanikovim mostom; 2 vrednosti: 1,50 kč. plava i 3 kč. crvena.

ŠPANIJA

1) 12. X. 1950. puštene su u prodaju dve serije maraka za uspomenu na stogodišnjicu prve španske poštanske marke. One su bile izdate u vezi sa filatelističkom izložbom u Madridu, održanom od 12. do 22. X. u prostorijama Ministarstva pošta:

a) Za redovnu poštu sa slikama kraljice Izabele II, reprodukcijom maraka iz 1850. godine od 6 reala; serija se sastoji iz 4 vrednosti: 50 s. ljubičasta, 75 s. plava, 10 p. crna i 15 p. crvena.

b) Za vazдушnu poštu sa slikom kraljice Izabele II, reprodukcijom marke od 6 reala iz 1850. g., sa natpisom »CORREO AEREO«; 4 vrednosti: 1 p. ljubičasto-smeđa, 2,50 p. žuta-smeđa, 20 p. crno-plava i 50 p. zelena.

2) Posle nekoliko dana, za uspomenu na 6. kongres Poštanske unije Amerike i Španije, koji je održan u oktobru 1950. g. u Madridu, izdata je jedna marka za vazдушnu poštu od 1 pez.

ПРАВИЛНИК

О НАЧИНУ ИСПИТИВАЊА ОРИГИНАЛНОСТИ ПОШТАНСКИХ МАРАКА И ИЗДАВАЊА ПОТВРДА (АТЕСТА) О РЕЗУЛТАТУ ИСПИТИВАЊА

Члан 1

Савез филателиста Србије врши испитивање оригиналности поштанских марака преко одређених стручњака — испитивача.

Члан 2

Испитивач може бити само оно лице које за то одреди решењем Савез филателиста Србије.

Члан 3

О налазу стручњака издаваће се писмена потврда (атест) који треба да садржи следеће податке:

- Тачан назив Савеза, адреса.
- Ознака потврде о испитивању (атеста).
- Редни број издатог атеста.
- Презиме и име испитивача.
- Опис марке о којој се даје атест.

ђ) Налаз (мишљење) стручњака.

е) Потпис испитивача.

ж) Знак СФС који се ставља на марку (иницијали и број).

з) Име власника или особе, која је марку доставила ради испитивања.

и) Наплаћена такса за атестирање.

ј) Печат Савеза, потпис претседника и секретара СФС.

Члан 4

О издатим атестима води се матична књига, у коју ће се увести сви подаци предвиђени у чл. 3 овог Правилника. Сваки од Савеза именовани стручњак водиће посебну матичну књигу атеста и добиће посебне блокове о атестирању. Ови блокови морају бити нумерисани од ред. бр. 1 па надаље и имати на крају оверу СФС о броју листова.

Члан 5

У колико се испитивач не налази у седишту Савеза, Савез ће марке достављене ради испитивања слати у вредносном писму испитивачу. Поштански трошкови у тим случајевима падају на терет лица која траже атестирање.

Члан 6

Од Савеза одређени испитивачи приликом испитивања, у колико власник марке то друкчије не буде захтевао, дужни су дати своје стручно мишљење о следећем:

- 1) оригиналност марке.
- 2) оригиналност гумирања (код непоништених марака).
- 3) квалитет марке (оштећеност, репаратура итд.).
- 4) нарочите особине марке (код специјалитета).
- 5) по жељи власника марке тачно одредити издање, боју, папир, зупчање, евентуалне грешке у штампи итд.

Стручно мишљење испитивач даје на самом атесту на за то одређеном месту.

Члан 7

Испитивач одговара морално и материјално за сваки комад, који му је достављен ради испитивања, а такође одговара морално и материјално и за наводе које буде изнео у издатим атестима (по тачкама 1—5 из чл. 6 овог Правилника).

Члан 8

У колико Савез налази за сходно, може одбити давање атеста за поједине марке. Ово долази у обзир у случајевима, ако се ради атестирања подносе марке из подручја филателије, за које нису именовани стручњаци.

Члан 9

У циљу заштите неупућених филателиста од фалсификата, Савез ће на сваки комад, за који се од стране испитивача утврди да је фалсификат — на полеђини ставити мали жиг са текстом „фалсификат“. У овим случајевима се за испитивање осим поштарине неће наплаћивати никаква такса.

Члан 10

Подносиоци марака ради атестирања платиће Савезу филателиста Србије следеће пристојбе:

I категорија: За марке земаља чије су цене одређене у најновијем каталогу „Јутофилателије“ 5% од каталожке вредности, с тим да најмањи износ — као противвредност атестирања може бити 25.— динара.

II категорија: Све остале марке како европских, тако исто прекоморских земаља 5% од каталожке вредности по оном ка-

талогу, по којем то захтева власник марке, који доставља марку ради испитивања, с тим да ће се за претварање одговарајуће каталожке вредности у динарску вредност за сваку годину одредити претворник, посебно за поништене (жигосане), а посебно за нежигосане марке. Такса испитивања ни у овој групи не може бити мања од 25.— динара.

Члан 11

Поред предвиђене таксе за атестирање, власник марке сносиће и трошкове повраћаја пошиљке (поштарину) — коју ће Савез враћати власнику у новчаном писму — осим ако то власник не буде на други начин захтевао.

Члан 13

Савез ће сваком именованом испитивачу издати решење, у коме ће тачно назначити за које подручје се признаје право испитивања марака постављеног испитивача. Одлуку о именовању савезног испитивача доноси Управни одбор Савеза.

Члан 14

Свако именоване за савезног испитивача објавиће се путем органа Савеза филателиста Србије — „Филателисте“. Истим начином биће објављено и подручје за које се постављају стручњаци — испитивачи.

Члан 15

За једно исто подручје може Савез поставити и више стручњака.

Лице које доставља марку на атестирање има право да именује стручњака — испитивача. У колико власник марке то не учини, Савез ће дати марку на атестирање испитивачу по свом слободном избору од именованих испитивача за одговарајуће подручје.

Члан 16

Испитивач Савеза отпочеће свој рад одмах по обнародовању овог Правилника у органу СФС — „Филателисти“.

Члан 17

Управа СФС може, ако то нађе за сходно, опозвати издато одобрење (решење) појединим испитивачима. У овом случају испитивачи немају права да свој стручни рад обављају у име СФС. Опозивање има бити објављено исто као и постављење (именовање).

Члан 18

Овај Правилник ступа на снагу одмах. Београд, 23 јануара 1951 год.

Секретар (М. П.) Претседник:
Јован Јојкић, с. р. Михајло Јањић, с. р.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ОБРАЗОВАЊЕ СРЕДИШТА ЗА ИСПИТИВАЊЕ МАРАКА

Управни одбор СФС на својој седници од 23 јануара 1951. донео је одлуку да образује средиште за испитивање оригиналности поштанских марака у оквиру СФС и издавање потврда (атеста) о резултату испитивања.

Моменти који су руководили Управни одбор Савеза да се образује такво средиште су следећи:

Један број наших чланова, старих филателиста, се већ десетине година баве филателијом и имају богато искуство уопште на пољу филателије — а неки имају богато искуство нарочито на неким подручјима — па би могли нашим многим толико неупућеним филателистима помоћи у сакупљању исправних и оригиналних класичних и новијих марака. Обраћањем средишту за испитивање марака наши филателисти ће бити заштићени од необично честих случајева, када купују, мењају или набављају на друге начине поједине поштанске марке од несавесних сакупљача, који им уруче, користећи њихово непознавање марака, често пута одличне, а каткада и веома лоше фалсификате, које такви филателисти затим у својим збиркама свесрдно чувају. Ретко се деси случај да ове неупућене филателисте неко благовремено упути добрим саветима и стручним мишљењем. Исто тако је велика грешка, да се веома мали број филателиста разуме у данас веома компликоване начине репаратуре марака, накнадног гумирања, зупчања и других коректура, па купују овакве марке у пуној вредности од опет несавесних сакупљача или можда од сасвим исправних филателиста, који без да о томе имају сами знања, мењају или продају сасвим слабе — тзв. „улепшане“ комаде од по који пут веома ретких марака, по пуној вредности.

Све ове, а и друге околности негативно утичу на филателију, јер временом, када се открију ове крупне грешке, преваре и несавесна дела, разочарају филателисте, и филателија често губи због тога велики број интересената, па често пута и доста упућене филателисте.

Да би се избегли такви случајеви Управни одбор је донео одлуку да образује средиште и да својим члановима пружи могућности да се њиме користе. У ту сврху је на истој седници примљен и Правилник о начину испитивања оригиналности поштанских марака и издавање потврда (атеста) о резултату испитивања, који се има отштампати у органу Савеза „Филателисти“, ради тога да се чланство упозна са условима испитивања.

На истој седници донета је одлука о именовању друга инж. Вернера Мирка за

стручњака-испитивача поштанских марака за подручја, која су наведена у решењу, које се штампа у овом броју.

Из горе изложеног види се да се филателисти могу одмах користити својим средиштем за испитивање марака при Савезу филателиста Србије и то на начин како је прописано у Правилнику.

ИМЕНОВАЊЕ Инж. МИРКА ВЕРНЕРА ЗА СТРУЧЊАКА-ИСПИТИВАЧА МАРАКА

На основу Правилника о начину испитивања оригиналности поштанских марака и издавања потврда (атеста) о резултату испитивања — чл. 2 и 13 — Управни одбор Савеза Филателиста Србије доноси следеће

РЕШЕЊЕ

Друг инж. Мирко Вернер из Новог Сада именује се за стручњака-испитивача поштанских марака следећих подручја:

- 1) Србије од 1866 до 1918 год., као и сва привремена издања: Српска пошта на Крфу, издања команде српске војске у Барањи 1919 г., Темишвару, Банату и Бачкој 1919 г. итд.
- 2) Црне Горе закључно са 1918 годином.
- 3) Босне и Херцеговине, закључно са 1918 годином.
- 4) Југославије од 1918. г. до данас, где се узимају у обзир сви познати специјалитети и варијанте, сва издања Словеније (боје, хартије, зупчања, разна издања итд.).
- 5) Мађарске од 1871 г. до данас, где се узимају у обзир сви и најмањи специјалитети, сем окупационих издања после Првог светског рата.
- 6) Аустрије од 1850 г. до данас, узимајући у обзир све познате специјалитете.
- 7) Немачке све до 1941 г., осим издања после Првог светског рата (поратна издања до 1918).
- 8) Немачких државица: Баварске, Бадена, Хановера, Пруске, Саксоније, Виртемберга и Турн-Таксиса.
- 9) Царске Русије и сва издања Русије на Блиском Истоку, као и Совјетске Русије.

Мирко Вернер дужан је да се строго придржава горе поменутог Правилника.

Ово решење важи до опозива.

Решењем у препису известити: Мирка Вернера у Новом Саду, све подружнице на територији СФС, Редакциони одбор „Филателисте“ и Секретаријат СФС.

Решено дана 23. јануара 1951 год.

Секретар (М. П.) Претседник:
Јован Јојкић, с. р. Михајло Јањић, с. р.